Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2020. gada 6. oktobrī*

Satura rādītājs

I. Atbilstošās tiesību normas 5

A. PTO tiesības 5

1. Līgums par PTO izveidošanu 5

2. GATS 5

3. Vienošanās par strīdu noregulēšanu 7

B. Savienības tiesību akti 9

C. Ungārijas tiesības 10

II. Pirmstiesas procedūra 10

III. Par prasību 12

A. Par pieņemamību 12

1. Lietas dalībnieku argumenti 12

2. Tiesas vērtējums 12

B. Par Tiesas kompetenci 14

1. Lietas dalībnieku argumenti 14

2. Tiesas vērtējums 15

C. Par lietas būtību 17

1. Par prasību par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu 17

a) Par ietekmi, kāda ir Ungārijas saistībām attiecībā uz augstāko izglītību, ņemot vērā GATS XVII pantā ietverto noteikumu par nacionālo režīmu 18

* Tiesvedības valoda – ungāru.

1) Lietas dalībnieku argumenti 18

2) Tiesas vērtējums 19

b) Par konkurences nosacījumu izmaiņām par labu līdzīgiem iekšzemes pakalpojumu sniedzējiem 20

1) Lietas dalībnieku argumenti 20

2) Tiesas vērtējums 20

c) Par pamatojumu saskaņā ar GATS XIV pantu 21

1) Lietas dalībnieku argumenti 21

2) Tiesas vērtējums 22

2. Par prasību par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī 23

a) Par GATS XVII pantu 23

1) Par konkurences nosacījumu izmainīšanu par labu līdzīgiem iekšzemes pakalpojumu sniedzējiem 23

i) Lietas dalībnieku argumenti 23

ii) Tiesas vērtējums 23

2) Par attaisnojuma esamību 24

i) Lietas dalībnieku argumenti 24

ii) Tiesas vērtējums 24

b) Par LESD 49. pantu 25

1) Par LESD 49. panta piemērojamību 25

i) Lietas dalībnieku argumenti 25

ii) Tiesas vērtējums 25

2) Par ierobežojuma esamību 26

i) Lietas dalībnieku argumenti 26

ii) Tiesas vērtējums 26

3) Par attaisnojuma esamību 26

i) Lietas dalībnieku argumenti 26

ii) Tiesas vērtējums 27

c) Par Direktīvas 2006/123 16. pantu un pakārtoti – LESD 56. pantu 28

1) Par Direktīvas 2006/123 piemērojamību 28

i) Lietas dalībnieku argumenti 28

ii) Tiesas vērtējums 29

2) Par ierobežojuma esamību 29

i) Lietas dalībnieku argumenti 29

ii) Tiesas vērtējums 29

3) Par attaisnojuma esamību 29

i) Lietas dalībnieku argumenti 29

ii) Tiesas vērtējums 30

3. Par Hartas 13. pantu, 14. panta 3. punktu un 16. pantu 30

a) Par Hartas piemērojamību 30

1) Lietas dalībnieku argumenti 30

2) Tiesas vērtējums 31

b) Par attiecīgo pamattiesību ierobežojumu pastāvēšanu 31

1) Lietas dalībnieku argumenti 31

2) Tiesas vērtējums 32

c) Par pamatojuma esamību 33

1) Lietas dalībnieku argumenti 33

2) Tiesas vērtējums 33

Par tiesāšanās izdevumiem 34

Valsts pienākumu neizpilde – Pieņemamība – Tiesas kompetence – Vispārējā vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību – XVI pants – Piekļuve tirgiem – Specifisko saistību grafiks – Nosacījums par licences pastāvēšanu – XX panta 2. punkts – XVII pants – Nacionālais režīms – Pakalpojumu sniedzējs, kura mītnesvieta ir trešajā valstī – Dalībvalsts tiesiskais regulējums, ar kuru ir paredzēti nosacījumi augstākās izglītības pakalpojumu sniegšanai tās teritorijā – Prasība par starptautiska līguma noslēgšanu ar pakalpojumu sniedzēja mītnesvietas valsti – Prasība par izglītības sniegšanu pakalpojumu sniedzēja mītnesvietas valstī – Konkurences nosacījumu maiņa par labu iekšzemes pakalpojumu sniedzējiem – Pamatojums – Sabiedriskā kārtība – Maldinošas prakses novēršana – LESD 49. pants – Brīvība veikt uzņēmējdarbību – Direktīva 2006/123/EK – Pakalpojumi iekšējā tirgū – 16. pants – LESD 56. pants – Pakalpojumu sniegšanas brīvība – Ierobežojuma pastāvēšana – Pamatojums – Primārs vispārējo interešu apsvērums –

Sabiedriskā kārtība – Maldinošas prakses novēršana – Augsts izglītības kvalitātes līmenis – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 13. pants – Akadēmiskā brīvība – 14. panta 3. punkts – Brīvība dibināt mācību iestādes – 16. pants – Uzņēmējdarbības brīvība – 52. panta 1. punkts

Lietā C-66/18

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši LESD 258. pantam, ko 2018. gada 1. februārī cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv *V. Di Bucci*, *L. Malferrari* un *B. De Meester*, kā arī *K. Talabér-Ritz*, pārstāvji,

prasītāja,

pret

Ungāriju, ko pārstāv *M. Z. Fehér* un *G. Koós*, pārstāvji,

atbildētāja,

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietniece R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], palātu priekšsēdētāji A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*], A. Prehala [*A. Prechal*], M. Vilars [*M. Vilaras*], M. Safjans [*M. Safjan*] un S. Rodins [*S. Rodin*], tiesneši E. Juhāss [*E. Juhász*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents), L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], K. Toadere [*C. Toader*] un K. Likurgs [*C. Lycourgos*],

ģenerāladvokāte: J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretāre: R. Šereša [*R. Şereş*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 24. jūnija tiesas sēdi,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2020. gada 5. marta tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Prasības pieteikumā Eiropas Komisija lūdz Tiesu:

– atzīt, ka, uzliekot ārvalstu izglītības iestādēm, kuras atrodas ārpus Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ), pienākumu noslēgt starptautisku līgumu kā priekšnosacījumu izglītības pakalpojumu sniegšanai atbilstoši *Nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény* (2011. gada Likums Nr. CCIV par valsts augstāko izglītību) (*Magyar Közlöny* 2011/165), kas grozīts ar *Nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény* (2017. gada Likums Nr. XXV, ar kuru groza 2011. gada Likumu Nr. CCIV par valsts augstāko izglītību) un ko Ungārijas Parlaments pieņēma 2017. gada 4. aprīlī (*Magyar Közlöny* 2017/53; turpmāk tekstā – "Likums par augstāko izglītību"), 76. panta 1. punkta a) apakšpunktam, Ungārija nav izpildījusi Vispārējās vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību (turpmāk tekstā – "*GATS*"), kura ietverta 1.B pielikumā Līgumam par Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) izveidošanu, kurš ir parakstīts Marakešā un apstiprināts ar Padomes 1994. gada 22. decembra Lēmumu 94/800/EK par daudzpusējo sarunu

Urugvajas kārtā (no 1986. gada līdz 1994. gadam) panākto nolīgumu slēgšanu Eiropas Kopienas vārdā jautājumos, kas ir tās kompetencē (OV 1994, L 336, 1. lpp.) (turpmāk tekstā – "Līgums par PTO izveidošanu"), XVII pantā paredzētos pienākumus;

– atzīt, ka, uzliekot ārvalstu augstākās izglītības iestādēm pienākumu piedāvāt augstāko izglītību savā izcelsmes valstī atbilstoši Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktam, Ungārija nav izpildījusi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV 2006, L 376, 36. lpp.) 16. pantā un katrā ziņā – LESD 49. un 56. pantā paredzētos pienākumus, kā arī *GATS* XVII pantā paredzētos pienākumus;

– atzīt, ka, nosakot iepriekš minētos pasākumus atbilstoši Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktam (turpmāk tekstā – "strīdīgie pasākumi"), Ungārija nav izpildījusi Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (tekstā – "Harta") 13. pantā, 14. panta 3. punktā un 16. pantā paredzētos pienākumus, un

– piespriest Ungārijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

I. Atbilstošās tiesību normas

A. PTO tiesības

1. Līgums par PTO izveidošanu

2 Līguma par PTO izveidošanu XVI panta 4. punktā noteikts:

"Katra Dalībvalsts nodrošina savu likumu, noteikumu un administratīvo procedūru atbilstību savām saistībām, kā to paredz klāt pievienotie Līgumi."

2. GATS

3 *GATS* I panta 1.–3. punktā ir noteikts:

"1. Šis Līgums ir spēkā attiecībā uz Dalībvalstu pasākumiem saistībā ar pakalpojumu tirdzniecību.

2. Šī Līguma kontekstā pakalpojumu tirdzniecība tiek definēta kā pakalpojuma sniegšana:

[..]

c) ko veic vienas Dalībvalsts pakalpojumu sniedzējs, izmantojot komerciālo pārstāvniecību jebkuras citas Dalībvalsts teritorijā;

[..].

3. Šī Līguma kontekstā:

a) "Dalībvalstu pasākumi" nozīmē pasākumus, kurus veic:
   i) centrālās, reģionālās vai vietējās valdības un varas institūcijas; un
   ii) nevalstiskās organizācijas, pildot saistības, kuras tām deleģējušas centrālās, reģionālās vai vietējās valdības vai varas institūcijas;

Pildot savas saistības un pienākumus saskaņā ar Līgumu, katra Dalībvalsts veic tai pieejamos saprātīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka reģionālās un vietējās valdības un varas institūcijas un nevalstiskās organizācijas tās teritorijā ievēro minētās saistības un pienākumus;

[..].”

4 *GATS* XIV pantā ir noteikts:

“Atbilstoši prasībai par to, ka šādus pasākumus nedrīkst piemērot tā, lai rastos patvarīga vai neattaisnota diskriminmāciju starp valstīm, kurās dominē līdzīgi apstākļi vai pastāv slēpts pakalpojumu tirdzniecības ierobežojums, šī Līguma noteikumi nevar tikt interpretēti tā, lai aizkavētu jebkuru Dalībvalsti pieņemt vai veikt pasākumus:

a) kas ir nepieciešami sabiedriskās morāles aizsardzībai vai lai uzturētu sabiedrisko kārtību;

[..].

c) kas nepieciešami, lai nodrošinātu atbilstību likumiem vai noteikumiem, kuri neatbilst šī Līguma nosacījumiem, ieskaitot tos, kas attiecas uz:
   i) viltus un krāpšanas gadījumu novēršanu, vai lai rīkotos pakalpojumu kontraktu saistību nepildīšanas seku gadījumos;

[..].”

5 *GATS* XVI-XVIII pants ietilpst šī līguma III daļā “Specifiskas saistības”.

6 *GATS* XVI pantā “Tirgus pieejamība” ir paredzēts:

“1. Attiecībā uz tirgus pieejamību tādos pakalpojumu sniegšanas veidos kā norādīti I pantā, katra Dalībvalsts attiecina uz pakalpojumiem un jebkuras citas Dalībvalsts pakalpojumu sniedzējiem režīmu, kas ir ne mazāk labvēlīgs kā tās Grafikā paredzētais režīms saskaņā ar noteikumiem, ierobežojumiem un nosacījumiem, par ko ir panākta attiecīgā vienošanās un kuri ir precizēti Grafikā.

2. Sektoros, kuros tiek pildītas tirgus pieejamības saistības, pasākumi, kurus Dalībvalsts nedrīkst saglabāt vai uzsākt pamatojoties uz reģionālo dalījumu apakšgrupās, vai uz visu tās teritoriju, ja vien tas netiek citādi precizēts tās Grafikā, tiek definēti kā:

a) pakalpojumu sniedzēju skaita ierobežojumi, vai nu skaitlisko kvotu formā, vai monopolu, ekskluzīvu pakalpojumu sniedzēju formā, vai arī kā ekonomiskās nepieciešamības pārbaudes priekšnosacījums;

b) pakalpojumu operāciju vai līdzekļu kopējo vērtību ierobežojumi skaitlisko kvotu formā vai arī kā ekonomiskās nepieciešamības pārbaudes priekšnosacījums;

c) pakalpojumu operāciju kopskaita vai sniegto pakalpojumu kopskaita ierobežojumi, kas izteikti kā noteiktas skaitliskas vienības kvotu formā vai arī kā ekonomiskās nepieciešamības pārbaudes priekšnosacījums;

d) to fizisko personu kopskaita ierobežojumi, kuras var nodarbināt noteiktā pakalpojumu sektorā vai ko pakalpojumu sniedzējs drīkst nodarbināt un, kuras ir nepieciešamas un cieši saistītas ar īpašā pakalpojuma sniegšanu, izteikti skaitlisko kvotu formā vai arī kā ekonomiskās nepieciešamības pārbaudes priekšnosacījums;

e) pasākumi, kas ierobežo vai pieprasa īpašus juridiskās noformēšanas vai kopuzņēmumu veidus, kuru formā pakalpojumu sniedzējs var darboties; un

f) ārvalstu kapitāla dalības ierobežojumi, kas izteikti kā procentuāli maksimāli pieļaujamā ārvalstu kapitāla daļa, kā arī individuālā vai kopējā ārvalstu kapitāla vērtību summa."

7 *GATS* XVII pantā "Nacionālais režīms" ir noteikts:

"1. Sektoros, kas definēti tās Grafikā, un saskaņā ar tajā noteiktajiem nosacījumiem un nepieciešamajām kvalifikācijām, katra Dalībvalsts attiecina uz pakalpojumiem un jebkuras citas Dalībvalsts pakalpojumu sniedzējiem attiecībā uz visiem pakalpojumu sniegšanu ietekmējošiem pasākumiem režīmu, kas ir ne mazāk labvēlīgs, kā tas, kurš tiek attiecināts uz pašas līdzīgajiem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

2. Jebkura Dalībvalsts var izpildīt 1. punkta prasību, attiecinot uz jebkuras citas Dalībvalsts pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem vai nu formāli identisku vai formāli atšķirīgu režīmu, tāpat kā tā to attiecina uz līdzīgiem pašas pakalpojumiem un pakalpojumu piegādātājiem.

3. Formāli identiska vai formāli atšķirīga attieksme tiek uzskatīta par mazāk labvēlīgu, ja tā maina konkurences nosacījumus par labu Dalībvalsts pakalpojumiem vai pakalpojumu piegādātājiem salīdzinājumā ar līdzīgiem jebkuras citas Dalībvalsts pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem."

8 Atbilstoši *GATS* XX panta 1. un 2. punktam:

"1. Katra Dalībvalsts grafikā nosaka specifiskās saistības, kuras tā uzņemas saskaņā ar šī Līguma III daļu. Attiecībā uz sektoriem, kuros šādas saistības tiek uzņemtas, katrs Grafiks precizē:

a) tirgus pieejas noteikumus, ierobežojumus un nosacījumus;

b) nacionālā režīma nosacījumus un kvalifikācijas;

[..].

2. Pasākumi, kuri neatbilst gan XVI, gan XVII pantam, tiek ietverti ailē, kas attiecas uz XVI pantu. Šajā gadījumā tiek uzskatīts, ka šis ieraksts rada nosacījumu vai attiecas arī uz XVII pantu."

3. Vienošanās par strīdu noregulēšanu

9 Līguma par PTO izveidošanu 2. pielikumā ietvertās Vienošanās par noteikumiem un kārtību, kas nosaka strīdu noregulēšanu (turpmāk tekstā – "Vienošanās par strīdu noregulēšanu") 1. panta 1. punktā ir paredzēts, ka tajā ietvertie noteikumi un kārtība attiecas uz tādiem strīdiem, kuri ierosināti atbilstoši konsultāciju un strīdu noregulēšanas nosacījumiem līgumos, kuri uzskaitīti Līguma par PTO izveidošanu 1. pielikumā, tostarp GATT.

10 Šīs vienošanās 3. panta 2. punktā ir noteikts:

"PTO strīdus noregulēšanas sistēma ir daudzpusējās tirdzniecības sistēmas drošības un paredzamības nodrošināšanas centrālais elements. Dalībvalstis atzīst, ka tā kalpo, lai aizsargātu Dalībvalstu tiesības un pienākumus aptvertajos līgumos, un izskaidrotu šo līgumu nosacījumus atbilstoši parastajiem starptautisko publisko tiesību iztulkošanas noteikumiem. [Strīdu noregulēšanas institūcijas] rekomendācijas un lēmumi nepalielina vai nesamazina tās tiesības un pienākumus, kas paredzēti aptvertajos līgumos."

11 Atbilstoši šīs vienošanās 11. pantam:

"Komisiju uzdevums ir palīdzēt [Strīdu noregulēšanas institūcijai] saistību pildīšanā saskaņā ar šo Vienošanos un aptvertajiem līgumiem. Attiecīgi, komisijai jāveic objektīvs tās izskatīšanā nodotā jautājuma novērtējums, ieskaitot lietas faktu materiāla objektīvu novērtējumu un piemērojamību, kā arī tā atbilstību attiecīgajiem aptvertajiem līgumiem, un jāizdara citi secinājumi, kas var palīdzēt [Strīdu noregulēšanas institūcijai] rekomendāciju vai lēmumu sagatavošanā, kuras paredz aptvertie līgumi. Komisijām regulāri jākonsultējas ar strīdus pusēm un jādod tām vienlīdzīgas iespējas panākt savstarpēji apmierinošu risinājumu."

12 Šīs pašas vienošanās 17. pantā "Apelācijas pārskats" ir tostarp paredzēts:

"6. Jebkura apelācijas sūdzība tiek ierobežota ar tiesību jautājumiem, kuri ir aptverti komisijas ziņojumā un komisijas izstrādātajiem juridiskajiem skaidrojumiem.

[..]

13. Apelācijas institūcija var apstiprināt, izmainīt vai anulēt komisijas juridiskos slēdzienus un secinājumus.

[..]"

13 Saskaņā ar vienošanās par strīdu noregulēšanu 19. panta 1. punktu:

"Ja komisija vai Apelācijas institūcija secina, ka pasākums neatbilst aptvertajam līgumam, tā iesaka attiecīgajai Dalībvalstij panākt pasākuma savietojamību ar šo līgumu. Papildus šiem ieteikumiem komisija vai Apelācijas institūcija var ieteikt veidu, kādā attiecīgā Dalībvalsts varētu īstenot šos ieteikumus."

14 Šīs vienošanās 21. pantā "Rekomendāciju un lēmumu izpildes uzraudzība" ir noteikts:

"1. Precīza [Strīdu noregulēšanas institūcijas] rekomendāciju un lēmumu ievērošana ir ārkārtīgi svarīga, lai nodrošinātu efektīvu strīdu atrisināšanu, kas ir ieguvums visām dalībvalstīm.

[..]

3. [Strīdu noregulēšanas institūcijas] sanāksmē, kas notiek 30 dienas pēc komisijas vai Apelācijas institūcijas ziņojuma pieņemšanas brīža, ieinteresētā Dalībvalsts informē [Strīdu noregulēšanas institūciju] par tās nolūkiem [Strīdu noregulēšanas institūcijas] rekomendāciju un lēmumu īstenošanā. Ja nav iespējams tūlīt ievērot rekomendācijas un lēmumus, ieinteresētajai Dalībvalstij tiek noteikts saprātīgs termiņš lai tos piemērotu. [..]

[..]

6. [Strīdu noregulēšanas institūcijai] piekrīt pieņemto rekomendāciju un lēmumu īstenošanas uzraudzība. [..]

[..]"

15 Minētās vienošanās 22. panta 1. punktā ir noteikts:

"Kompensācija un koncesiju vai citu saistību pārtraukšana ir pagaidu pasākumi, ko iespējams piemērot gadījumā, ja rekomendācijas un lēmumi netiek īstenoti saprātīgā termiņā. [..]"

16 Saskaņā ar šīs pašas vienošanās 23. panta 1. punktu:

"Kad Dalībvalstis tiecas atlīdzināt zaudējumus sakarā ar saistību pārkāpumiem vai ieguvuma anulējumu vai kaitējumu saskaņā ar aptvertajiem līgumiem vai traucējumu sasniegt jebkuru mērķi, kas noteikti aptvertajos līgumos, tām jāvadās pēc un jāizpilda šīs Vienošanās noteikumi un kārtība."

B. Savienības tiesību akti

17 Direktīvas 2006/123 41. apsvērumā ir noteikts:

""Sabiedriskās kārtības" jēdziens [Eiropas Savienības] Tiesas interpretācijā ietver aizsardzību pret faktiskiem un pietiekami nopietniem draudiem, kas ietekmē kādu no sabiedrības pamatinteresēm un var ietvert jo īpaši tos jautājumus, kas skar cilvēku cieņu, nepilngadīgo un neaizsargātu pieaugušo aizsardzību un dzīvnieku labturību. [..]"

18 Saskaņā ar Direktīvas 2006/123 2. panta 1. punktu šo direktīvu piemēro pakalpojumiem, ko sniedz pakalpojumu sniedzēji, kuri veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī.

19 Šīs direktīvas 4. panta 1. punktā jēdziens "pakalpojums" ir definēts kā "jebkāda pašnodarbināta saimnieciskā darbība, parasti par atlīdzību, kā minēts [LESD 57. pantā]".

20 Šīs direktīvas 16. panta "Pakalpojumu sniegšanas brīvība" 1. –3. punktā ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis ievēro pakalpojumu sniedzēju tiesības sniegt pakalpojumus dalībvalstī, kas nav valsts, kurā tie veic uzņēmējdarbību.

Dalībvalsts, kurā sniedz pakalpojumu, tās teritorijā nodrošina brīvu piekļuvi pakalpojumu darbībai un brīvību veikt pakalpojumu darbību.

Dalībvalstis nenosaka, ka – lai attiecīgās dalībvalsts teritorijā piekļūtu pakalpojumu darbībai vai to veiktu – jāizpilda jebkādas prasības, kas neatbilst šādiem principiem:

a) nediskriminēšana – prasība nedrīkst būt ne tieši, ne netieši diskriminējoša attiecībā uz valstspiederību vai – juridisko personu gadījumā – attiecībā uz dalībvalsti, kurā tās veic uzņēmējdarbību;

b) nepieciešamība – prasībai jābūt pamatotai ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības, veselības aizsardzības vai vides aizsardzības iemesliem;

c) samērīgums – prasībai jābūt piemērotai, lai sasniegtu noteikto mērķi, un tā nedrīkst būt augstāka, nekā ir nepieciešams šā mērķa sasniegšanai.

[..]

3. Dalībvalstij, uz kuru pārceļas pakalpojumu sniedzējs, nav liegts saskaņā ar 1. punktu noteikt prasības attiecībā uz pakalpojumu darbību, ja tās ir pamatotas ar sabiedriskās kārtības, valsts drošības, veselības aizsardzības vai vides aizsardzības iemesliem. [..]"

C. Ungārijas tiesības

21 Saskaņā ar Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta a) apakšpunktu ārvalsts augstākās izglītības iestāde Ungārijas teritorijā var sniegt izglītību, kuru pabeidzot tiek izsniegts diploms, tikai tad, ja "līgumslēdzējas puses ir atzinušas par saistošu starptautisku līgumu par principiālu atbalsta sniegšanu darbības veikšanai Ungārijā, kas noslēgts starp Ungārijas valdību un valsti, kurā atrodas ārvalstu augstākās izglītības iestādes mītnesvieta – ja tā ir federāla valsts, kurā centrālās valdības kompetencē neietilpst starptautiska līguma saistošā spēka atzīšana, tad, pamatojoties uz iepriekš noslēgtu vienošanos ar centrālo valdību" (turpmāk tekstā – "prasība par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu").

22 Saskaņā ar Likuma par augstāko izglītību 77. panta 2. punktu šī likuma 76. panta 1. punkta a) apakšpunktu nepiemēro ārvalstu augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta atrodas citā EEZ dalībvalstī.

23 Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka ārvalstu augstākās izglītības iestādēm, kas darbojas Ungārijas teritorijā, ir jābūt ne vien valsts atzītām augstākās izglītības iestādēm tās mītnesvietas valstī, bet arī attiecīgajā valstī "faktiski jāsniedz augstākā izglītība" (turpmāk tekstā – "prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī").

24 Saskaņā ar Likuma par augstāko izglītību 77. panta 3. punktu šī likuma 76. panta 1. punkta b) apakšpunktu piemēro arī ārvalstu augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta atrodas kādā no EEZ valstīm.

25 Likuma par augstāko izglītību 115. panta 7. punktā bija noteikts, ka šī ārvalstu augstākās izglītības iestādēm minētā likuma 76. panta 1. punktā noteiktā prasība ir jāizpilda līdz 2018. gada 1. janvārim, izņemot federālas valstis, kurām iepriekšēja vienošanās ar centrālo valdību ir jānoslēdz sešu mēnešu laikā no 2017. gada Likuma Nr. XXV publicēšanas brīža, proti, līdz 2017. gada 11.oktobrim. Šajā tiesību normā turklāt bija paredzēts, ka ārvalstu augstākās izglītības iestādes, kuras neatbilst šajā likumā paredzētajām prasībām, zaudē tām izsniegto licenci, un ka no 2018. gada 1. janvāra ārvalstu augstākās izglītības iestādes vairs nedrīkst uzņemt studentus 1. kursā studiju programmā Ungārijā, savukārt tās studiju programmas, kas 2018. gada 1. janvārī jau ir sāktas, ar nemainīgiem nosacījumiem pakāpeniskas izbeigšanas režīmā ir jāpabeidz vēlākais 2020./2021. akadēmiskajā gadā.

II. Pirmstiesas procedūra

26 Uzskatot, ka, pieņemdama 2017. gada Likumu Nr. XXV, Ungārija nav izpildījusi pienākumus, kas paredzēti Direktīvas 2006/123 9., 10. un 13. pantā, 14. panta 3. punktā un 16. pantā, kā arī pakārtoti – LESD 49. un 56. pantā, *GATS* XVII pantā, kā arī Hartas 13. pantā, 14. panta 3. punktā un 16. pantā, Komisija 2017. gada 27. aprīlī šai dalībvalstij nosūtīja brīdinājuma vēstuli, nosakot tai viena mēneša termiņu apsvērumu iesniegšanai. Ungārija atbildēja ar 2017. gada 25. maija vēstuli, kurā tā apstrīd tai pārmesto pienākumu neizpildi.

27 2017. gada 14. jūlijā Komisija nosūtīja argumentētu atzinumu, kurā tā tostarp secināja, ka:

– nosakot ārvalstu augstākās izglītības iestādēm, kas atrodas ārpus EEZ, atbilstoši Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta a) apakšpunktam pienākumu noslēgt starptautisku līgumu kā priekšnoteikumu tam, lai tās drīkstētu sniegt izglītības pakalpojumus, Ungārija nav izpildījusi *GATS* XVII pantā paredzētos pienākumus;

– nosakot ārvalstu izglītības iestādēm pienākumu piedāvāt augstāko izglītību savā izcelsmes valstī atbilstoši Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktam, Ungārija nav izpildījusi Direktīvas 2006/123 16. pantā, un katrā ziņā – LESD 49. un 56. pantā paredzētos pienākumus, un

– nosakot strīdīgos pasākumus, Ungārija nav izpildījusi Hartas 13. pantā, 14. panta 3. punktā un 16. pantā paredzētos pienākumus.

28 Komisija noteica Ungārijai viena mēneša termiņu, lai veiktu nepieciešamos pasākumus un nodrošinātu atbilstību argumentētajā atzinumā paustajam, vai tai sniegtu apsvērumus.

29 Ar 2017. gada 17. jūlija vēstuli Ungārija lūdza piešķirt šī termiņa pagarinājumu, bet Komisija to atteica.

30 Ungārija uz argumentēto atzinumu atbildēja ar 2017. gada 14. augusta vēstuli, kurā tā apgalvoja, ka apgalvotā pienākumu neizpilde nepastāv.

31 Šī dalībvalsts ar 2017. gada 11. septembra vēstuli nosūtīja Komisijai jaunus apsvērumus, kuros tā tostarp salīdzināja savu situāciju ar situāciju citās dalībvalstīs, kā arī sniedza papildu informāciju par vairākām dalībvalstīm.

32 2017. gada 26. septembrī notika ekspertu sanāksme, kurā piedalījās Komisijas un Ungārijas pārstāvji.

33 2017. gada 5. oktobrī Komisija Ungārijai nosūtīja papildu argumentētu atzinumu, kurā tā apgalvoja, ka, nosakot ārvalstu augstākās izglītības iestādēm pienākumu piedāvāt augstāko izglītību savā izcelsmes valstī atbilstoši Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktam, Ungārija nav izpildījusi arī *GATS* XVII pantā paredzētos pienākumus.

34 Ar 2017. gada 6. oktobra vēstuli Ungārija Komisijai nosūtīja papildu informāciju, paskaidrojot, ka Amerikas Savienotās Valstis ir vienīgā federālā valsts, kas nav EEZ dalībvalsts, ar kuru ir jānoslēdz tāda iepriekšēja vienošanās kā Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzētā. Saskaņā ar Ungārijas iestāžu vēlāk sniegto informāciju šāda iepriekšēja vienošanās tika noslēgta šī likuma 115. panta 7. punktā sākotnēji paredzētajā termiņā, proti, līdz 2017. gada 11. oktobrim.

35 Ungārija uz papildu argumentēto atzinumu atbildēja ar 2017. gada 18. oktobra vēstuli, kurā tā informēja Komisiju par to, ka Ungārijas Parlaments 2017. gada 17. oktobrī ir pieņēmis likumprojektu par grozījumiem Likumā par augstāko izglītību, ar kuru tostarp šī likuma 115. panta 7. punktā paredzētais termiņš šī likuma 76. panta 1. punktā paredzēto nosacījumu izpildei tiek pārcelts uz 2019. gada 1. janvāri.

36 Šajā vēstulē Ungārija turklāt norādīja ka *Magyar Közlöny* (Ungārijas oficiālais vēstnesis) ir publicēts likums, ar kuru tiek izsludināts Ungārijas valdības un Merilendas štata (ASV) noslēgtais līgums par sadarbību augstākās izglītības jomā, kurš attiecas uz *McDaniel College* darbību Ungārijā.

37 Visbeidzot, ar 2017. gada 13. novembra vēstuli Ungārija Komisijai nosūtīja jaunu papildu informāciju, precizējot, ka 2017. gada 30. oktobrī ir parakstīts starptautisks līgums, kas nepieciešams, lai savu darbību Ungārijā varētu turpināt *Heilongjiang Daxue* (Ķīna) medicīnas universitāte.

38 Šādos apstākļos Komisija 2018. gada 1. februārī cēla šo prasību par pienākumu neizpildi saistībā ar strīdīgajiem pasākumiem.

39 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2018. gada 25. jūlija lēmumu tika noteikta šīs lietas prioritāra izskatīšana, piemērojot Tiesas Reglamenta 53. panta 3. punktu.

III. Par prasību

A. Par pieņemamību

1. Lietas dalībnieku argumenti

40 Iebildumu rakstā Ungārija apgalvo, ka prasība ir jānoraida kā nepieņemama – pirmstiesas procedūrā pieļautās Komisijas rīcības un no tās izrietošā prettiesiskuma dēļ. Vispirms šī dalībvalsts apgalvo, ka Komisija, nesniegdama nekādu pamatojumu, tai lika iesniegt savus apsvērumus par brīdinājuma vēstuli un tad – argumentēto atzinumu viena mēneša termiņā, nevis pirmstiesas procedūrās parasti piemērojamajā divu mēnešu termiņā, lai gan Ungārijai vienlaicīgi bija jārīkojas saistībā ar divām citām procedūrām sakarā ar pienākumu neizpildi, kas tika ierosinātas paralēli un kurām arī tika noteikti līdzīgi termiņi. Turpinot, Komisija esot noraidījusi tās lūgumus par šī termiņa pagarināšanu, nesniegdama pienācīgu pamatojumu.

41 Šāda rīcība parādot, ka Komisija nav mēģinājusi Ungāriju atbilstoši uzklausīt, pārkāpjot lojālas sadarbības principu un tiesības uz labu pārvaldību. Šī rīcība arī esot Ungārijas tiesību lietderīgi norādīt savus aizstāvēšanās pamatus pārkāpums.

42 Atbildes rakstā uz repliku Ungārija arī norāda, ka Komisija cenšas attaisnot savu rīcību, norādot uz apstākli, ka Ungārijas iestādes nevēlējās atcelt strīdīgās Likuma par augstāko izglītību normas. Taču šādu apstākli nevarot izmantot, lai attaisnotu pirmstiesas procedūrā piemērojamo termiņu saīsināšanu, jo tādējādi netiktu sasniegti tās mērķi.

43 Ungārija turklāt apgalvo, ka, ļaujot skaidri noprast, ka tā ir ierosinājusi šo tiesvedību sakarā ar pienākumu neizpildi vienīgi *Central European University* (*CEU*) interesēs un tīri politisku apsvērumu dēļ, Komisija esot nopietni aizskārusi Hartas 41. panta 1. punktā nostiprinātās tiesības uz labu pārvaldību.

44 Komisija apstrīd šīs argumentācijas pamatotību.

2. Tiesas vērtējums

45 Attiecībā uz, pirmkārt, argumentāciju par Komisijas Ungārijai noteiktajiem termiņiem atbildes sniegšanai, kas esot pārmērīgi īsi, jāatgādina, ka pirmstiesas procedūras mērķis ir dot attiecīgajai dalībvalstij iespēju izpildīt tās pienākumus, kas izriet no Savienības tiesībām, vai lietderīgi norādīt savus aizstāvēšanās pamatus pret Komisijas izvirzītajiem iebildumiem (spriedums, 2006. gada 26. oktobris, Komisija/Itālija, C-371/04, EU:C:2006:668, 9. punkts). Šīs procedūras pareiza norise ir būtiska LESD prasīta garantija ne tikai attiecīgās dalībvalsts tiesību aizsardzībai, bet arī, lai nodrošinātu, ka iespējamās tiesvedības priekšmets būtu skaidri noteikts strīds (spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, Komisija/Polija, Ungārija un Čehijas Republika (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pagaidu pārcelšanas mehānisms), C-715/17, C-718/17 un C-719/17, EU:C:2020:257, 91. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

46 Ņemot vērā šos mērķus, Komisijai attiecīgajām dalībvalstīm ir jāpiešķir saprātīgs termiņš, lai atbildētu uz brīdinājuma vēstuli un lai izpildītu argumentētajā atzinumā minētās prasības vai, ja tas nepieciešams, sagatavotu savu aizstāvību. Lai noteiktu, vai piešķirtais termiņš ir saprātīgs, ir jāņem vērā visi lietas apstākļi, kas raksturo situāciju attiecīgajā lietā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, Komisija/Polija, Ungārija un Čehijas Republika (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pagaidu pārcelšanas mehānisms), C-715/17, C-718/17 un C-719/17, EU:C:2020:257, 92. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

47 Tādējādi Tiesa nosprieda, ka ļoti īsi termiņi ir pamatoti noteiktos gadījumos, it īpaši, ja ir nepieciešami steidzami līdzekļi pienākuma izpildei vai arī ja attiecīgajai dalībvalstij jau ilgi pirms procedūras uzsākšanas pilnībā ir bijis zināms Komisijas viedoklis (spriedums, 2020. gada 2. aprīlis, Komisija/Polija, Ungārija un Čehijas Republika (Starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju pagaidu pārcelšanas mehānisms), C-715/17, C-718/17 un C-719/17, EU:C:2020:257, 92. punkts).

48 Šajā lietā Ungārijas Parlaments 2017. gada 4. aprīlī pieņēma Likumu Nr. XXV, atbilstoši kuram augstākās izglītības iestādēm, kuras neatbilst Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punktā uzskaitītajiem nosacījumiem, pirmkārt, tiks atņemta darbības licence un, otrkārt, tās no 2018. gada 1. janvāra vairs nebūs tiesīgas uzņemt studentus 1. kursā, savukārt jau uzsāktās studiju programmas ir jāpabeidz vēlākais 2020./2021. akadēmiskajā gadā.

49 2017. gada 27. aprīlī Komisija Ungārijai nosūtīja brīdinājuma vēstuli un noteica tai viena mēneša termiņu apsvērumu sniegšanai. 2017. gada 14. jūlijā šī iestāde izdeva argumentētu atzinumu, kurā tā šai dalībvalstij noteica viena mēneša termiņu tā izpildei nepieciešamo pasākumu veikšanai vai apsvērumu sniegšanai.

50 Ņemot vērā iepriekš minētos apstākļus, no kuriem izriet, ka Ungārijai noteikto termiņu pamatoja Komisijas ieskatā pastāvošā steidzamība attiecībā uz šai dalībvalstij pārmestās pienākumu neizpildes izbeigšanu, viena mēneša termiņš nešķiet nesaprātīgs.

51 Turklāt, pretēji Ungārijas valdības apgalvotajam, šo vērtējumu neliek apšaubīt tas, ka Komisija šo prasību sakarā ar pienākumu neizpildi cēla tikai 2018. gada 1. februārī. Komisija iepriekš bija tikusi informēta ar 2017. gada 18. oktobra vēstuli, ka datums, no kura augstākās izglītības iestādēm, kuras neatbilst Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta prasībām, vairs nebūs tiesību uzņemt studentus 1. kursā, ir pārcelts uz 2019. gada 1. janvāri.

52 Katrā ziņā, kā izriet no Tiesas judikatūras, tādēļ vien, ka Komisija pirmstiesas procedūrā nosaka īsus termiņus, prasība par valsts pienākumu neizpildi vēlāk nekļūst nepieņemama. Šāda nepieņemamība ir jāatzīst vienīgi gadījumā, ja Komisijas rīcība attiecīgajai dalībvalstij ir apgrūtinājusi šīs iestādes argumentu atspēkošanu, tādējādi pārkāpjot tiesības uz aizstāvību, un šis apstāklis ir jāpierāda minētajai dalībvalstij (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 18. jūnijs, Komisija/Ungārija (Biedrošanās pārskatāmība), C-78/18, EU:C:2020:476, 30. punkts un tajā minētā judikatūra).

53 Taču šajā lietā Ungārija šādus pierādījumus nav sniegusi.

54 Gluži pretēji – tāda pirmstiesas procedūras norises pārbaude, kura atgādināta šā sprieduma 26.–37.punktā, parāda pirmām kārtām to, ka Ungārija tai Komisijas noteiktajā viena mēneša termiņā iesniedza sīkus apsvērumus par brīdinājuma vēstuli un tad – par argumentēto atzinumu. Pēc tam šī dalībvalsts iesniedza jaunus apsvērumus par to trīs vēstulēs, kas datētas ar 2017. gada 11. septembri, 6. oktobri un 13. novembri, un Komisija tās visas pieņēma. Visbeidzot – izvērtējot gan pirmstiesas procedūrā veikto dokumentu apmaiņu, gan pieteikumu par lietas ierosināšanu, ir secināms, ka Komisija ir pienācīgi ņēmusi vērā visus apsvērumus, kurus Ungārija formulējusi dažādos šīs procedūras posmos, tostarp tos, kas iesniegti pēc noteikto termiņu beigām.

55 Šādos apstākļos nav nozīmes tam, ka šai pašā laikposmā Ungārijai tika noteikti analoģiski termiņi divās citās procedūrās sakarā ar pienākumu neizpildi, kuras attiecās uz Ungāriju.

56 Otrkārt, attiecībā uz Ungārijas apgalvojumu, ka Komisija esot šo procedūru ierosinājusi ar vienīgo mērķi aizsargāt *CEU* intereses, turklāt tīri politisku iemeslu dēļ, jāatgādina, ka LESD 258. pantā paredzētā procedūra ir balstīta uz objektīvu atzinumu par to, ka dalībvalsts nav izpildījusi pienākumus, kas tai noteikti Savienības tiesībās (šajā nozīmē skat. spriedumu 2019. gada 27. marts, Komisija/Vācija, C-620/16, EU:C:2019:256, 40. punkts un tajā minētā judikatūra). Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru

attiecībā uz šādas procedūras sākšanu Komisijai ir rīcības brīvība, kas nav pakļauta Tiesas pārbaudei (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2020. gada 16. jūlijs, Komisija/Rumānija (Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršana), C-549/18, EU:C:2020:563, 49. punkts un tajā minētā judikatūra).

57 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka šī prasība sakarā ar pienākumu neizpildi ir pieņemama.

B. Par Tiesas kompetenci

1. Lietas dalībnieku argumenti

58 Ungārija apgalvo, ka Tiesai nav kompetences izskatīt šo prasību sakarā ar pienākumu neizpildi attiecībā uz Komisijas iebildumiem ar *GATS* pārkāpumiem.

59 Pirmkārt, šī dalībvalsts apgalvo, ka saskaņā ar LESD 6. panta e) punktu augstākās izglītības joma neietilpst Eiropas Savienības kompetencē un ka tādējādi attiecīgās dalībvalstis ir tās, kuras šajā jomā individuāli atbild par savu *GATS* saistību iespējamo neievērošanu.

60 Otrkārt, atbilstoši vispārējām starptautisko tiesību normām vienīgi komisijām un PTO Apelācijas institūcijai (turpmāk tekstā – "Apelācijas institūcija"), ko izveidojusi PTO Strīdu noregulēšanas institūcija (turpmāk tekstā – "SNI"), piekrīt novērtēt, vai Likums par augstāko izglītību ir saderīgs ar saistībām, ko Ungārija uzņēmusies atbilstoši *GATS*.

61 Kā izrietot no Tiesas judikatūras (spriedums, 1996. gada 10. septembris, Komisija/Vācija, C-61/94, EU:C:1996:313, 15. un 16. punkts), Komisija ir kompetenta pārbaudīt PTO līguma – kas ir kļuvis par Savienības tiesību neatņemamu sastāvdaļu – īstenošanu attiecībās starp dalībvalstīm un Savienības iestādēm, bet ne attiecībās starp dalībvalsti un trešo valsti.

62 Turklāt gadījumā, ja Tiesa apmierinātu Komisijas prasību, ciktāl tā ir pamatota ar *GATS* pārkāpumu, tā ar savu autonomo *GATS* pantu un Ungārijas specifisko saistību grafika interpretāciju aizskartu PTO dalībvalstu un PTO strīdu noregulēšanas sistēmu veidojošo institūciju ekskluzīvo kompetenci interpretēt PTO nolīgumus, tādējādi pārkāpjot LESD 216. panta 2. punktu un riskējot apdraudēt vienveidīgu *GATS* interpretāciju.

63 Ja Tiesa konstatētu, ka dalībvalsts nav izpildījusi tās *GATS* paredzētos pienākumus, trešajām valstīm vairs nebūtu nekādas intereses ierosināt procedūru PTO strīdu noregulēšanas sistēmā.

64 Komisija atbild, pirmkārt, ka saskaņā ar LESD 207. panta 4. punktu izglītības pakalpojumi ietilpst ekskluzīvajā Savienības kompetencē, ciktāl tie ir iekļauti kopējās tirdzniecības politikas jomā. Tādējādi, nodrošinot no *GATS* izrietošu saistību ievērošanu, dalībvalstis izpildītu pienākumu pret Savienību, jo tā ir uzņēmusies atbildību par šī līguma pareizu izpildi.

65 Otrkārt, saskaņā ar LESD 216. panta 2. punktu Savienības noslēgtie starptautiskie nolīgumi ir saistoši dalībvalstīm. Tādējādi, kā izrietot no Tiesas judikatūras (spriedums, 1996. gada 10. septembris, Komisija/Vācija, C-61/94, EU:C:1996:313, 15. punkts), ja dalībvalstis tos neievēro, uz šo neievērošanu attiecas Savienības tiesības un tā veido pienākumu neizpildi, par kuru var celt prasību, pamatojoties uz LESD 258. pantu.

66 Šajā lietā, tā kā *GATS* ir starptautisks līgums, ko noslēgusi Savienība, Komisijai ir jāraugās, lai dalībvalstis ievēro starptautiskās saistības, kas no tā izriet Savienībai, un tas ļautu it īpaši novērst Savienības starptautiskās atbildības iestāšanos situācijā, kurā pastāv risks par strīda nodošanu noregulēšanai PTO.

67 PTO strīdu noregulēšanas sistēmas pastāvēšanai šajā ziņā neesot nozīmes. Pirmkārt, Savienībai kā PTO dalībniecei esot pienākums raudzīties, lai tās teritorijā tiktu ievērotas saistības, ko tai uzliek PTO nolīgumi. Otrkārt, trešās valstis nesaistot ne strīdu noregulējums attiecībā uz Savienībai un tās dalībvalstīm saistošām starptautiskajām saistībām Savienības ietvaros, ne Tiesas sniegtā šo starptautisko saistību interpretācija.

2. Tiesas vērtējums

68 Vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 258. pantu prasības sakarā ar pienākumu neizpildi priekšmets var būt vienīgi no Savienības tiesībām izrietošo pienākumu neizpildes konstatācija (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2002. gada 19. marts, Komisija/Īrija, C-13/00, EU:C:2002:184, 13. punkts).

69 Tiesa ir vairākkārt nospriedusi, ka starptautisks līgums, kuru noslēgusi Savienība, no tā stāšanās spēkā brīža ir tās tiesību neatņemama sastāvdaļa (skat. it īpaši spriedumus, 1974. gada 30. aprīlis, *Haegeman*, 181/73, EU:C:1974:41, 5. un 6. punkts; 2011. gada 21. decembris, *Air Transport Association of America* u.c., C-366/10, EU:C:2011:864, 73. punkts, kā arī atzinumu 1/17 (*CETA* nolīgums starp Kanādu un Eiropas Savienību), 2019. gada 30. aprīlis, EU:C:2019:341, 117. punkts).

70 Šajā lietā Līgumu par PTO izveidošanu, kura sastāvdaļa ir *GATS*, Savienība parakstīja un tad 1994. gada 22. decembrī apstiprināja ar Lēmumu 94/800. Tas stājās spēkā 1995. gada 1. janvārī.

71 No tā izriet, ka *GATS* ir Savienības tiesību sastāvdaļa.

72 Attiecībā uz, pirmkārt, šā sprieduma 59. punktā minēto Ungārijas izvirzīto iebildi jāatgādina, ka saskaņā ar LESD 3. panta 1. punkta e) apakšpunktu Savienībai ir ekskluzīva kompetence kopējās tirdzniecības politikas jomā.

73 Tiesa ir nospriedusi, ka saistības *GATS* ietvaros ietilpst kopējā tirdzniecības politikā (šajā nozīmē skat. atzinumu, 2017. gada 16. maijs, 2/15 (Brīvās tirdzniecības nolīgums ar Singapūru), EU:C:2017:376, 36. un 54. punkts).

74 No tā izriet, ka, lai gan no LESD 6. panta e) punkta izriet, ka dalībvalstīm ir plaša kompetence izglītības jomā – un Savienībai šajā jomā ir kompetence vienīgi "veikt darbības, lai atbalstītu, koordinētu vai papildinātu dalībvalstu darbības", saistības *GATS* ietvaros, tostarp saistības attiecībā uz privātās izglītības pakalpojumu liberalizāciju, ietilpst Savienības ekskluzīvā kompetencē.

75 Tādējādi Ungārija kļūdaini apgalvo, ka par savu saistību atbilstoši *GATS* iespējamo neievērošanu izglītības pakalpojumu jomā individuāli atbildīgas ir tikai attiecīgās dalībvalstis.

76 Otrkārt, attiecībā uz Ungārijas izvirzīto un šā sprieduma 60.–63. punktā izklāstīto iebildi ir jāuzsver, ka šī dalībvalsts vispārīgi neapstrīd Tiesas kompetenci atbilstoši LESD 258. pantam izskatīt prasību, kas vērsta uz to, lai tiktu konstatēts, ka dalībvalsts nav izpildījusi savus pienākumus, kas izriet no Savienībai saistoša starptautiska līguma. Ungārija tomēr apgalvo, ka īpatnība saistībā ar PTO strīdu noregulēšanas sistēmas – kas ir piemērojama it īpaši no *GATS* izrietošām PTO dalībnieču saistībām – pastāvēšanu neļauj Tiesai īstenot šo kompetenci.

77 Jānorāda, ka šo jautājumu Tiesa nav aplūkojusi judikatūrā par Savienības tiesību attiecībām ar PTO tiesībām.

78 Līdz pat šim brīdim Tiesa ir lēmusi vai nu saistībā ar vērtējumu par Savienības atvasināto tiesību akta spēkā esamību tā nesaderības ar PTO tiesībām saistītu iemeslu dēļ (skat. it īpaši spriedumu, 2005. gada 1. marts, 2005, *Van Parys*, C-377/02, EU:C:2005:121, 1. un 39. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra),

vai arī saistībā ar iespējamo Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanos un tiesību uz nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu īstenošanu (skat. it īpaši spriedumu, 2008. gada 9. septembris, *FIAMM* u.c./Padome un Komisija, C-120/06 P un C-121/06 P, EU:C:2008:476, 1. un 107. punkts).

79 Konkrētāk, lietās, kurās pasludināti šā sprieduma iepriekšējā punktā minētie spriedumi, Tiesai bija iesniegti PTO lēmumi, kuri bija Savienībai nelabvēlīgi, un tai bija jālemj par dažādiem to izpildes aspektiem, it īpaši par to, vai attiecīgās privātpersonas var atsaukties uz PTO tiesībām.

80 Šajā lietā, pirmkārt, Komisija apgalvo, ka dažas šīs dalībvalsts pieņemtas likuma normas ir nesaderīgas ar *GATS* un tādējādi šī dalībvalsts neesot izpildījusi Savienības tiesībās – kuru neatņemama sastāvdaļa ir šis starptautiskais līgums – paredzētos pienākumus. Otrkārt, ja nav SNI pieņemta lēmuma, kurā Savienības vai dalībvalsts rīcība tiktu atzīta par nesaderīgu ar PTO tiesībām, nerodas jautājums par tā izpildi.

81 Šādos apstākļos, kā izriet no šā sprieduma 66. punkta, Komisija apgalvo, ka šīs tiesvedības sakarā ar pienākumu neizpildi mērķis ir izvairīties no Savienības starptautiskās atbildības iestāšanās situācijā, kurā pastāv risks, ka strīds var tikt nodots noregulēšanai PTO.

82 Šajā ziņā Vienošanās par strīdu noregulēšanu 3. panta 2. punktā ir precizēts, ka PTO strīdu noregulēšanas sistēma ir daudzpusējās tirdzniecības sistēmas drošības un paredzamības nodrošināšanas centrālais elements, kura mērķis ir aizsargāt PTO dalībvalstu tiesības un pienākumus, kā arī izskaidrot šo līgumu nosacījumus atbilstoši parastajiem starptautisko publisko tiesību interpretēšanas noteikumiem.

83 Konkrētāk, atbilstoši Vienošanās par strīdu noregulēšanu 11. pantam komisijai ir jāveic objektīvs tās izskatīšanā nodotā jautājuma novērtējums, ieskaitot lietas faktu materiāla objektīvu novērtējumu un attiecīgo atbilstīgo līgumu normu piemērojamību un šo faktu atbilstību šīm normām. Saskaņā ar šīs vienošanās 17. panta 13. punktu Apelācijas institūcija var apstiprināt, izmainīt vai anulēt šīs komisijas slēdzienus un secinājumus, un saskaņā ar šīs vienošanās 17. panta 6. punktu tās kompetencē ir vienīgi tiesību jautājumi, kuri ir aptverti šīs komisijas ziņojumā, un tā izstrādātie juridiskie skaidrojumi. Kā izriet no šīs vienošanās 21. panta 1. un 3. punkta, PTO dalībniecēm principā ir pienākums tūlīt ievērot SNI rekomendācijas un lēmumus.

84 No šiem elementiem izriet, ka noteiktos apstākļos PTO strīdu noregulēšanas sistēmas ietvaros veiktās kontroles rezultātā var tikt konstatēts, ka tās dalībvalsts veiktie pasākumi ir nesaderīgi ar šīs organizācijas tiesībām, un tādējādi izraisīt Savienības – kura ir tās dalībniece – starptautiskās atbildības iestāšanos prettiesiskas darbības dēļ.

85 Turklāt jāatgādina, ka saskaņā ar Līguma par PTO izveidošanu XVI panta 4. punktu katrai PTO dalībvalstij ir pienākums savā tiesību sistēmā nodrošināt savu PTO tiesībās paredzēto saistību ievērošanu tās teritorijas dažādās daļās. Analoģisks pienākums ir bez tam paredzēts *GATS* I panta 3. punkta a) apakšpunktā.

86 Šādos apstākļos ar PTO strīdu noregulēšanas sistēmas pastāvēšanu saistītajai īpatnībai ne vien nav nozīmes attiecībā uz kompetenci, kas Tiesai piešķirta atbilstoši LESD 258. pantam, bet turklāt šīs kompetences īstenošana pilnībā atbilst katras PTO dalībnieces pienākumam nodrošināt no šīs organizācijas tiesībām izrietošo saistību ievērošanu.

87 Jāatgādina arī, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Savienībai ir jāīsteno sava kompetence, ievērojot starptautiskās tiesības kopumā, ietverot ne tikai tai saistošo starptautisko konvenciju noteikumus, bet arī vispārējo starptautisko paražu tiesību normas un principus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 27. februāris, *Western Sahara Campaign UK*, C-266/16, EU:C:2018:118, 47. punkts un tajā minētā judikatūra).

88 Pirmkārt, kā izriet no 3. panta pantos par valstu atbildību par starptautiski prettiesisku rīcību, ko izstrādājusi Apvienoto Nāciju Organizācijas Starptautisko tiesību komisija un ko šīs organizācijas Ģenerālā asambleja ir atzīmējusi 2001. gada 12. decembra rezolūcijā 56/83, kuros ir kodificētas starptautiskās paražu tiesības un kas ir piemērojami Savienībai, uz valsts darbības kvalificēšanu par "starptautiski prettiesisku" attiecas vienīgi starptautiskās tiesības. Tādējādi šo kvalifikāciju nevar ietekmēt šīs pašas darbības kvalifikācija, kas attiecīgā gadījumā veikta atbilstoši Savienības tiesībām.

89 Šajā ziņā, lai gan Komisija pamatoti uzsver, ka attiecīgajai dalībvalstij pārmestās rīcības novērtējums, kas atbilstoši LESD 258. pantam ir jāveic Tiesai, nesaista pārējās PTO dalībnieces, jānorāda, ka šāds novērtējums arī neietekmē novērtējumu, kādu, iespējams, varētu sniegt SNI.

90 Turpinot – no pantu par valstu atbildību par starptautiski prettiesisku rīcību 32. panta izriet, ka atbildīgā dalībvalsts nevar atsaukties uz saviem tiesību aktiem, lai attaisnotu tai saskaņā ar starptautiskajām tiesībām paredzētu saistību neizpildi.

91 No tā it īpaši izriet, ka ne Savienība, ne attiecīgā dalībvalsts attiecībā uz PTO tiesībām nevar atsaukties uz šīs dalībvalsts rīcības novērtējumu, kuru sniegusi Tiesa atbilstoši LESD 258. pantam tiesvedībā sakarā ar pienākumu neizpildi, lai atteiktos izpildīt juridiskās sekas, kuras PTO tiesībās ir paredzētas gadījumā, ja SNI konstatētu, ka šī rīcība ir šīm tiesībām neatbilstoša.

92 Visbeidzot – neietekmējot šā sprieduma 78. punktā minētajā judikatūrā atgādinātās robežas iespējai atsaukties uz PTO tiesībām, lai Savienības tiesā pārbaudītu Savienības iestāžu aktu tiesiskumu, jānorāda, ka vispārējais starptautisko tiesību princips, ka līgumi ir jāpilda (*pacta sunt servanda*), kas nostiprināts 1969. gada 23. maija Vīnes Konvencijas par starptautisko līgumu tiesībām (*Recueil des traités des Nations unies*, 1155. sēj., 331. lpp.) 26. pantā, paredz, ka Tiesai *GATS* interpretācijas un piemērošanas nolūkā ir jāņem vērā SNI pieņemtā dažādo šīs vienošanās normu interpretācija. Turklāt gadījumā, ja SNI vēl nebūtu interpretējusi attiecīgās normas, Tiesai šīs normas ir jāinterpretē atbilstoši Savienībai saistošajiem parastajiem starptautisko tiesību interpretācijas noteikumiem, ievērojot šajā 26. pantā noteikto principu, ka šī starptautiskā vienošanās ir jāpilda labticīgi.

93 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka Ungārijas izvirzītie argumenti par Tiesas kompetences neesamību izskatīt šo prasību sakarā ar pienākumu neizpildi, kas attiecas uz iebildumu par *GATS* pārkāpumu, ir jānoraida kopumā.

C. Par lietas būtību

1. Par prasību par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu

94 Lai lemtu par pirmo iebildumu, vispirms ir jāprecizē Ungārijas saistību apjoms augstākās izglītības pakalpojumu jomā, ņemot vērā *GATS* XVII pantā ietverto noteikumu par nacionālo režīmu, tad jāpārbauda jautājums, vai prasība par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu maina – pārkāpjot šo tiesību normu – konkurences nosacījumus par labu šādu pakalpojumu valsts sniedzējiem vai to sniegtajiem pakalpojumiem, un, visbeidzot, apstiprinošas atbildes gadījumā, jāizskata Ungārijas argumenti, kas vērsti uz to, lai pamatotu šīs izmaiņas ar kādu no *GATS* XIV pantā paredzētajiem izņēmumiem.

a) Par ietekmi, kāda ir Ungārijas saistībām attiecībā uz augstāko izglītību, ņemot vērā GATS XVII pantā ietverto noteikumu par nacionālo režīmu

1) Lietas dalībnieku argumenti

95 Komisija apgalvo, pirmkārt, ka privāti finansētas augstākās izglītības pakalpojumu iekļaušana Ungārijas specifisko saistību grafikā un – attiecībā uz *GATS* I panta 2. punkta c) apakšpunktā paredzētās komerciālās pārstāvniecības (turpmāk tekstā – "3. sniegšanas veids") paredzēšanu – norāde "nepastāv" šā līguma XVII pantā paredzētajā ailē par "ierobežojumiem attiecībā uz nacionālo režīmu" paredz ierobežojumu attiecībā uz šo saistību nepastāvēšanu un tādējādi – šīs dalībvalsts neierobežotām saistībām šajā ziņā.

96 Otrkārt, šī iestāde norāda, ka nosacījums, ko Ungārija minējusi *GATS* XVI pantā paredzētajā ailē par "ierobežojumiem attiecībā uz tirgus pieejamību" un saskaņā ar kuru "skolu izveidošana ir pakļauta prasībai par centrālo iestāžu izsniegtu licenci", nevar tikt uzskatīts par tādu, kas attiecas arī uz noteikumu par nacionālo režīmu atbilstoši *GATS* XX panta 2. punktam.

97 Šajā ziņā Komisija vispirms apgalvo, ka šis nosacījums ir formulēts tik neskaidri un vispārīgi, ka tas ļauj šīs licences saņemšanu pakļaut jebkādam specifiskam nosacījumam, pretēji *GATS* XX panta 1. punkta a) un b) apakšpunktam. Šāds nosacījums par iepriekšējas licences saņemšanu turklāt apdraud tādu saistību uzņemšanās atbilstoši *GATS* XVI un XVII pantam mērķi, kāds ir formulēts *GATS* preambulas otrajā rindkopā un kas ir "paplašināt [pakalpojumu] tirdzniecību atklātības un progresīvas liberalizācijas apstākļos". Turklāt, pat pieņemot, ka šis ailē par "ierobežojumiem attiecībā uz tirgus pieejamību" iekļautais nosacījums faktiski attiecas uz nacionālo režīmu, tādā veidā, kādā tas ir formulēts, tas nevar aptvert Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto specifisko prasību par to, ka Ungārijas valdībai un tās valsts valdībai, kurā atrodas ārvalstu augstākās izglītības iestādes mītnesvieta, ir jābūt piekritušām būt saistītām ar līgumu par principiālu atbalsta sniegšanu šīs augstākās izglītības iestādes iespējamās darbības veikšanai Ungārijā.

98 Turpinājumā Komisija apgalvo, ka atbilstoši vadlīnijām par specifisko saistību grafiku sastādīšanu Vispārējās vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību (*GATS*) ietvaros, ko 2001. gada 23. martā ir pieņēmusi PTO Pakalpojumu tirdzniecības padome (S/L/92), noteikumi par licencēm nevar tikt uzskatīti par ierobežojumiem attiecībā uz tirgus pieejamību saskaņā ar *GATS* XVI pantu. Līdz ar to Ungārija nevarot slēpties aiz prasības par iepriekšējas licences izsniegšanu, lai izslēgtu nacionālā režīma principa pārkāpuma pastāvēšanu.

99 Visbeidzot Komisija apgalvo, ka šī prasība nav pasākums, kas ietilpst *GATS* XVI panta piemērošanas jomā. Šīs vienošanās XVI panta 2. punktā esot izsmeļoši uzskaitīti visi ierobežojumi, kas ietilpst šī panta piemērošanas jomā. Taču šī prasība neietilpst šajā uzskaitījumā, nedz arī ir pielīdzināma kādam no tajā uzskaitītajiem pasākumiem.

100 Komisija no tā secina, ka attiecībā uz 3. sniegšanas veidu Ungārija ir apņēmusies trešo valstu, kas ir PTO dalībvalstis, pakalpojumu sniedzējiem piemērot režīmu, kas ir ne mazāk labvēlīgs, kā tas, ko šī valsts attiecina uz pašas pakalpojumu sniedzējiem.

101 Ungārija apgalvo, ka saskaņā ar *GATS* XX panta 2. punktu šā sprieduma 96. punktā minētais nosacījums, ko tā ir iekļāvusi ailē par "ierobežojumiem attiecībā uz tirgus pieejamību" ietekmē arī pienākumus saistībā ar nacionālo režīmu.

102 Šī dalībvalsts turklāt apgalvo, ka šī nosacījuma vispārīgais formulējums tai atļauj saglabāt "diskrecionāru licenču sistēmu", kuras sīkāku kārtību tā var brīvi pielāgot, vajadzības gadījumā ierobežojot ārvalstu pakalpojumu sniedzēju reģistrāciju, tostarp pieprasot iepriekšēja starptautiska līguma noslēgšanu.

2) Tiesas vērtējums

103 Vispirms – saskaņā ar *GATS* XVII panta 1. punktu ikvienai dalībvalstij ir pienākums tās specifisko saistību grafikā iekļautās nozarēs un saskaņā ar tajā noteiktajiem nosacījumiem un nepieciešamajām kvalifikācijām attiecināt uz jebkuras citas PTO dalībvalsts pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem režīmu, kas ir ne mazāk labvēlīgs, kā tas, kurš tiek attiecināts uz tās pašas līdzīgajiem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

104 Turpinot – saskaņā ar *GATS* XVI panta 1. punktu attiecībā uz tirgus pieejamību tādos pakalpojumu sniegšanas veidos kā norādīti I pantā, katra dalībvalsts attiecina uz jebkuras citas PTO dalībvalsts pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem režīmu, kas ir ne mazāk labvēlīgs kā režīms saskaņā ar noteikumiem, ierobežojumiem un nosacījumiem, par ko ir panākta vienošanās un kuri ir precizēti specifisko saistību grafikā.

105 Visbeidzot, *GATS* XX panta 1. punktā ir precizēts, ka katrai PTO dalībvalstij ir pienākums grafikā norādīt specifiskās saistības, kuras tā uzņemas saskaņā ar *GATS* III daļu, kurā ietilpst tostarp XVI un XVII pants. Attiecībā uz nozarēm, kurās valstis ir uzņēmušās saistības, katrā grafikā ir jāprecizē tirgus pieejas noteikumi, ierobežojumi un nosacījumi, kā arī nacionālā režīma nosacījumi un kvalifikācijas. Šie specifisko saistību grafiki ir *GATS* neatņemama sastāvdaļa.

106 Tādējādi no *GATS* XVI, XVII un XX panta izriet, ka katras PTO dalībvalsts specifisko saistību grafikā ir precizētas saistības, kādas tā uzņēmusies katrā nozarē un attiecībā uz katru sniegšanas veidu. Šādā grafikā it īpaši ir precizēti noteikumi, ierobežojumi un nosacījumi attiecībā uz "tirgus pieejamību", kā arī nosacījumi un kvalifikācijas attiecībā uz "nacionālā režīma ierobežojumiem". Šie precizējumi ir norādīti divās atsevišķās ailēs.

107 Turklāt saskaņā ar *GATS* XX panta 2. punktu pasākumi, kuri neatbilst nedz *GATS* XVI, nedz XVII pantam, vienkāršošanas nolūkā tiek ietverti tikai attiecīgās dalībnieces specifisko saistību grafika ailē par "ierobežojumiem attiecībā uz tirgus pieejamību", un šis ieraksts tādējādi tiek uzskatīts par tādu, ar kuru netieši tiek paredzēts arī nosacījums vai kvalifikācija attiecībā uz nacionālo režīmu (skat. PTO darba grupas 2012. gada 16. jūlija ziņojumu "Ķīna – Noteikti elektronisko maksājumu pakalpojumu ietekmējoši pasākumi" (WT/DS 413/R), ko SNI pieņēmusi 2012. gada 31. augustā, 7. 658. punktu).

108 No tā izriet, ka nosacījums, kas formāli ierakstīts tikai attiecībā uz *GATS* XVI pantu, ļauj atkāpties no XVII pantā paredzētā nacionālā režīma piemērošanas pienākuma tikai tad, ja ar to ieviesto pasākumu veids ir pretrunā vienlaicīgi gan *GATS* XVI pantā, gan XVII pantā paredzētajam pienākumam (skat. PTO darba grupas 2012. gada 16. jūlija ziņojumu "Ķīna – Noteikti elektronisko maksājumu pakalpojumu ietekmējoši pasākumi" (WT/DS 413/R), ko SNI pieņēmusi 2012. gada 31. augustā, 7. 658. punktu).

109 Šajā gadījumā Ungārijas pieņemtais specifisko saistību grafiks (1994. gada 15. aprīļa *GATS*/SC/40) ailē par "ierobežojumiem attiecībā uz tirgus pieejamību" attiecībā uz augstākās izglītības pakalpojumiem, kas tiek sniegti ar komerciālās pārstāvniecības starpniecību, ietver nosacījumu, saskaņā ar kuru skolu izveidošana ir pakļauta prasībai par centrālo iestāžu iepriekš izsniegtu licenci.

110 Ailē par "ierobežojumiem attiecībā uz nacionālo režīmu" attiecībā uz augstākās izglītības pakalpojumi apakšnozari ir norāde "nepastāv".

111 Šādos apstākļos ir jānosaka, vai nosacījums par iepriekšējas licences pastāvēšanu, kas minēts šā sprieduma 109. punktā un iekļauts ailē par "ierobežojumiem attiecībā uz tirgus pieejamību", ir vai nav attiecināms arī uz *GATS* XVII pantā paredzēto nacionālā režīma piemērošanas pienākumu.

112 Šajā ziņā no tāda *GATS* XX panta 2. punktā iekļautā vienkāršošanas noteikuma, kurš precizēts šā sprieduma 108. punktā, tvēruma izriet, ka šis noteikums var attiekties uz nosacījumu – un tādējādi šis nosacījums var tikt piemērots arī attiecībā uz *GATS* XVII pantu – tikai tad, ja šim nosacījumam ir diskriminējošs raksturs.

113 Taču jānorāda – kā izriet no nosacījuma par iepriekšējas licences pastāvēšanu, šis nosacījums ir domāts kā tāds, kas attiecas uz visām izglītības iestādēm neatkarīgi no to izcelsmes, un tādējādi tas neietver nekādu diskriminējošu aspektu. Līdz ar to *GATS* XX panta 2. punktā paredzētais noteikums šajā lietā nav piemērojams. No tā izriet, ka šis nosacījums Ungārijai neļauj atsaukties uz atkāpi no *GATS* XVII panta paredzētā nacionālā režīma piemērošanas pienākuma.

114 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, jāsecina, ka Komisija pamatoti apgalvo, ka tas, ka Ungārija privāti finansētas augstākās izglītības pakalpojumus ir iekļāvusi specifisko saistību grafikā un attiecībā uz 3. sniegšanas veidu ailē par "ierobežojumiem attiecībā nacionālo režīmu" ir ierakstījusi "nepastāv", paredz, ka saistībā ar šiem pakalpojumiem nepastāv ierobežojumi attiecībā uz šīs dalībvalsts saistībām saskaņā ar *GATS* XVII pantu.

b) Par konkurences nosacījumu izmaiņām par labu līdzīgiem iekšzemes pakalpojumu sniedzējiem

1) Lietas dalībnieku argumenti

115 Komisija apgalvo, ka, ciktāl augstākās izglītības iestādes, kuru mītnesvieta atrodas PTO dalībvalstī, kas neietilpst EEZ, var sniegt augstākās izglītības pakalpojumus Ungārijā tikai tad, ja to mītnesvietas valsts ir iepriekš noslēgusi ar Ungārijas valdību starptautisku līgumu, Ungārijas tiesiskajā regulējumā šiem pakalpojumu sniedzējiem ir paredzēta mazāk labvēlīga attieksme nekā tā, kāda ir paredzēta gan attiecībā uz līdzīgiem Ungārijas pakalpojumu sniedzējiem, gan attiecībā uz pakalpojumu sniedzējiem, kas ir dibināti EEZ valstī, tādējādi pārkāpjot *GATS* XVII pantā paredzēto nacionālā režīma piemērošanas pienākumu.

116 Atsaukdamās uz Likuma par augstāko izglītību formulējumu, Komisija piebilst, ka Ungārijas valdībai ir rīcības brīvība attiecībā uz šī līguma saturu un lēmumu uzsākt sarunas tā noslēgšanai. Tādējādi šī valdība varētu – tostarp patvarīgu iemeslu dēļ – atteikties noslēgt šādu līgumu, pat ja pakalpojuma sniedzēja mītnesvietas valsts būtu gatava to darīt.

117 Ungārija apgalvo, ka galvenais mērķis prasībai par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu ir intensificēt diplomātiskos centienus kultūrpolitikas jomā. Ungārijas valdība vairākkārtīgi esot paziņojusi par savu gatavību uzsākt sarunas un darījusi visu iespējamo, lai tās varētu sekmīgi noslēgties. Divu līgumu – viena ar Merilendas štatu (ASV) un otra ar Ķīnas Tautas Republiku – parakstīšana, kas notika pēc Likuma par augstāko izglītību grozījumiem, pierādot, ka noteiktais pasākums nav neizpildāms nosacījums.

2) Tiesas vērtējums

118 Iesākumā jānorāda, ka prasība par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu, kas prasa vienošanās noslēgšanu starp Ungāriju un citu valsti, kas neietilpst EEZ, katrā ziņā var ietekmēt tikai noteiktus ārvalstu pakalpojumu sniedzējus. Tā kā šī prasība ārvalstu pakalpojumu sniedzējiem paredz papildu nosacījumu augstākās izglītības pakalpojumu sniegšanai salīdzinājumā ar nosacījumiem, kas piemērojami līdzīgiem šajā dalībvalstī vai citā EEZ valstī reģistrētiem pakalpojumu sniedzējiem, ar šo prasību tiek radīta formāli atšķirīga attieksme pret šīm pakalpojumu sniedzēju kategorijām *GATS* XVII panta 3. punkta nozīmē.

119 Tādējādi atbilstoši šai tiesību normai ir jānosaka, vai prasība par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu, radot formāli atšķirīgu attieksmi, izmaina konkurences nosacījumus par labu Ungārijā reģistrētiem augstākās izglītības pakalpojumu sniedzējiem vai to sniegtajiem pakalpojumiem.

120 Šajā ziņā jānorāda, ka šī prasība – kā tā ir formulēta Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta a) apakšpunktā – nozīmē to, ka Ungārijai ir rīcības brīvība gan attiecībā uz šāda līguma noslēgšanas nepieciešamību, gan attiecībā uz tā saturu. Šādos apstākļos augstākās izglītības iestāžu, kuru mītnesvieta ir tādā PTO dalībvalstī, kas neietilpst EEZ, iespēja veikt darbību Ungārijā ir pilnībā atkarīga no Ungārijas iestāžu rīcības brīvības.

121 No tā izriet, ka tādiem pakalpojumu sniedzējiem, kuru mītnesvieta ir tādā PTO dalībvalstī, kas neietilpst EEZ, ir neizdevīgi konkurences apstākļi, un tādējādi prasība par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu izmaina konkurences nosacījumus par labu Ungārijā pakalpojumu sniedzējiem, pārkāpjot *GATS* XVII pantu.

c) Par pamatojumu saskaņā ar GATS XIV pantu

1) Lietas dalībnieku argumenti

122 Ungārija apgalvo, ka prasība par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu ir nepieciešama sabiedriskās kārtības uzturēšanai un maldinošas prakses novēršanai. Šī prasība ļaujot nodrošināt, ka valsts, kurā atrodas attiecīgās iestādes mītnesvieta, šo pakalpojumu sniedzēju uzskata par "uzticības cienīgu" un sniedz savu atbalstu šīs iestādes nākotnes darbībai Ungārijā. Šī prasība turklāt ļaujot nodrošināt, ka attiecīgā iestāde ievēro tās mītnesvietas valsts tiesisko regulējumu, kurā attiecīgā gadījumā var būt paredzēti zināmi nosacījumi darbības veikšanai Ungārijā.

123 Šī dalībvalsts turklāt apgalvo, ka nepastāv ar PTO noteikumiem saderīgs alternatīvs risinājums, kas ļautu sasniegt Ungārijas likumdevēja izvirzītos mērķus.

124 It īpaši – pretēji Komisijas apgalvotajam – neesot reāli piemērot attiecīgajām ārvalstu augstākās izglītības iestādēm atbilstošo valsts tiesisko regulējumu tādā pašā veidā, kādā tas tiek piemērots Ungārijas iestādēm.

125 Komisija apgalvo, ka prasība par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu nav pamatojama ne ar vienu no *GATS* atļautajiem izņēmumiem, it īpaši tā XIV panta a) punktā un c) punkta i) un ii) apakšpunktā paredzētajiem.

126 Šajā ziņā Ungārija konkrēti neesot norādījusi nevienu elementu, kas ļautu pamatot tās apgalvojumu, ka šī prasība sekmē sabiedriskās kārtības uzturēšanu, nedz arī šajā kontekstā izskaidrojusi, kas būtu patiesi un pietiekami nopietni draudi kādai no Ungārijas sabiedrības pamatinteresēm, un nav arī precizējusi, kādā veidā šī prasība varētu būt nepieciešama, lai sasniegtu mērķi uzturēt sabiedrisko kārtību – pieņemot, ka tas tiktu pierādīts, – un kāpēc šajā gadījumā nepastāv mazāk ierobežojošs alternatīvs risinājums.

127 Komisija turklāt apgalvo, ka rīcības brīvības dēļ, kāda Ungārijai ir uzsākt sarunas ar valsti, kurā atrodas ārvalstu augstākās izglītības iestādes mītnesvieta, ar šo prasību jebkurā gadījumā nav ievērots *GATS* XIV pantā paredzētais nosacījums, atbilstoši kuram pasākumus, kuri, iespējams, var tikt pamatoti ar šo pantu, nedrīkst "piemērot tā, lai rastos patvarīga vai neattaisnota diskriminācija starp valstīm, kurās dominē līdzīgi apstākļi, vai pastāv slēpts pakalpojumu tirdzniecības ierobežojums".

2) Tiesas vērtējums

128 Pirmkārt, jānorāda, ka *GATS* XIV pantā, proti, tā a) punktā un c) punkta i) apakšpunktā ir paredzēts, ka šī līguma noteikumi nevar tikt interpretēti tā, lai aizkavētu dalībvalsti pieņemt vai veikt pasākumus, kas nepieciešami, pirmkārt, sabiedriskās morāles aizsardzībai vai lai uzturētu sabiedrisko kārtību un, otrkārt, lai nodrošinātu atbilstību likumiem vai noteikumiem, kas neatbilst šā līguma nosacījumiem, tostarp tādiem, kuri attiecas uz viltus un krāpšanas gadījumu novēršanu, vai lai rīkotos pakalpojumu līgumu saistību nepildīšanas seku gadījumos.

129 Šajos apstākļos jānorāda, ka abi Ungārijas izvirzītie mērķi, proti, pirmkārt, mērķis uzturēt sabiedrisko kārtību un, otrkārt, mērķis novērst maldinošu praksi, patiešām ir paredzēti *GATS*.

130 Otrkārt, attiecībā uz prasības par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu pamatotības pārbaudi no mērķa uzturēt sabiedrisko kārtību viedokļa, *GATS* XIV panta a) punktā iekļautajā 5. zemsvītras piezīmē ir precizēts, ka "izņēmums sabiedriskās kārtības nodrošināšanai var būt tikai, ja kāda no sabiedrības pamatinteresēm ir pakļauta patiesiem un pietiekoši nopietniem draudiem".

131 Taču Ungārija nav izvirzījusi nekādu argumentāciju, kas konkrēti un detalizēti varētu pierādīt, kādā veidā gadījumā, ja šāds līgums nepastāv, fakts, ka tās teritorijā augstākās izglītības darbību īsteno iestādes, kuru mītnesvieta ir valstī, kura neietilpst EEZ, radītu patiesus un pietiekami nopietnus draudus, kas ietekmē kādas no Ungārijas sabiedrības pamatinteresēm.

132 Tādējādi jāsecina, ka prasību par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu nevar attaisnot ar Ungārijas argumentiem par sabiedriskās kārtības nodrošināšanu.

133 Treškārt, attiecībā uz mērķi novērst maldinošu praksi no šā sprieduma 122. punktā apkopotās Ungārijas argumentācijas par to izriet, ka Ungārija šķiet uzskatām, ka iepriekš ir jānoslēdz starptautisks līgums, lai no attiecīgās trešās valsts saņemtu garantiju, ka atbilstošā ārvalstu augstākās izglītības iestāde ir uzticama, un tādējādi novērstu riskus šajā ziņā.

134 Šie argumenti tomēr nevar attaisnot prasību par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu.

135 *GATS* XIV pantā ir paredzēts, ka tajā uzskaitītos izņēmumus nedrīkst piemērot tā, lai rastos patvarīga vai neattaisnota diskriminācija starp valstīm, kurās dominē līdzīgi apstākļi, vai slēpts pakalpojumu tirdzniecības ierobežojums.

136 Pirmām kārtām, jānorāda – kā ģenerāladvokāte to darījusi secinājumu 119. un 120. punktā –, ka prasība par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu ļauj Ungārijai patvarīgi aizkavēt iestādes ienākšanu un tā darbības veikšanu šajā tirgū, jo šāda līguma noslēgšana un līdz ar to – šīs prasības izpilde – galu galā ir atkarīga vien no šīs dalībvalsts politiskās gribas. Šajā ziņā šī prasība būtiski atšķiras no nosacījuma, ka ārvalstu augstākās izglītības iestādes uzticamība ir jāapliecina ar trešās valsts, kurā ir tās mītnesvieta, valdības vienpusēju deklarāciju.

137 Otrām kārtām, ciktāl tā ir piemērojama ārvalstu augstākās izglītības iestādēm, kuras jau darbojās Ungārijas tirgū, prasība par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu jebkurā gadījumā nav samērīga, jo mērķis novērst maldinošu praksi varētu tikt efektīvāk sasniegts, kontrolējot šādu iestāžu darbību Ungārijā un attiecīgā gadījumā – aizliedzot turpināt darbību tikai tām iestādēm, attiecībā uz kurām ir konstatēts, ka tās ir īstenojušas šādu praksi.

138 Šādos apstākļos prasība par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu nevar tikt attaisnota ar Ungārijas argumentiem par maldinošas prakses novēršanu.

139 Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, jāatzīst, ka, nosakot Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto pasākumu, Ungārija nav izpildījusi *GATS* XVII pantā paredzētos pienākumus.

2. Par prasību par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī

a) Par GATS XVII pantu

140 Vispirms ir jānorāda, pirmkārt, ka Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktā, uz kuru attiecas Komisijas iebildums, ārvalstu augstākās izglītības iestādei, kas vēlas veikt darbību Ungārijā, ir prasīts, ka tai ir jāsniedz izglītība tās mītnesvietas valstī, neatkarīgi no tā, vai šī valsts ir dalībvalsts vai trešā valsts, un, otrkārt, ka argumenti, ko Komisija ir izvirzījusi šī iebilduma pamatojumam, attiecas uz prasību par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī, nenošķirot, vai šī prasība ir piemērojama ārvalstu augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta ir dalībvalstī vai trešajā valstī. Tomēr, kā izriet no šā sprieduma 73. punktā izklāstītā, tā kā uz *GATS* XVII pantu attiecas kopējā tirdzniecības politika, šis pants ir atbilstošs šī iebilduma pārbaudei tikai tiktāl, ciktāl šī prasība ir piemērojama augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta ir trešajā valstī, kas ir PTO dalībvalsts.

141 Tā kā Ungārijas saistību apjoms atbilstoši *GATS* XVII pantam attiecībā uz augstākās izglītības pakalpojumiem tika precizēts šā sprieduma 114. pantā, ir jāpārbauda, vai prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī, ciktāl runa ir par trešo valsti, kas ir PTO dalībvalsts, izmaina konkurences nosacījumus par labu līdzīgiem iekšzemes pakalpojumu sniedzējiem vai to sniegtajiem pakalpojumiem, pārkāpjot šo tiesību normu, un apstiprinošas atbildes gadījumā – jāpārbauda Ungārijas argumenti, kas vērsti uz šo izmaiņu attaisnošanu ar kādu no *GATS* XIV pantā paredzētajiem izņēmumiem.

1) Par konkurences nosacījumu izmainīšanu par labu līdzīgiem iekšzemes pakalpojumu sniedzējiem

i) Lietas dalībnieku argumenti

142 Komisija apgalvo, ka prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī izmaina konkurences nosacījumus par labu iekšzemes pakalpojumu sniedzējiem, un ka tādējādi tā ir pretrunā nacionālā režīma piemērošanas pienākumam, kas Ungārijai ir pilnībā jāievēro atbilstoši *GATS* XVII pantam.

143 Konkrēti, Komisija apgalvo, ka *GATS* nepakļauj pakalpojumu sniedzēja, uz kuru attiecas ar šo vienošanos garantētās tiesības, statusa atzīšanu nosacījumam par pakalpojumu sniegšanu izcelsmes valstī. Tādējādi, ciktāl šī prasība kavētu ārvalstu pakalpojumu sniedzējus sākotnēji dibināt iestādi Ungārijā, tā būtu diskriminējoša attiecībā pret tiem.

144 Ungārija *mutatis mutandis* atsaucas uz argumentāciju, ko tā izvirzījusi attiecībā uz prasību par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu.

ii) Tiesas vērtējums

145 Iesākumā jāatgādina – kā izriet no šā sprieduma 114. punkta, Ungārija atbilstoši *GATS* XVII pantam ir apņēmusies nodrošināt pilnu nacionālo režīmu attiecībā uz augstākās izglītības pakalpojumu sniedzēju komerciālo klātbūtni.

146 Jānorāda, ka prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī konkrēti attiecas uz pakalpojumu sniedzējiem, kuru mītnesvieta ir ārvalstīs.

147 Tādējādi ir jānosaka, vai prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī, nosakot formāli atšķirīgu attieksmi, maina konkurences nosacījumus par labu Ungārijā reģistrētiem pakalpojumu sniedzējiem vai to sniegtajiem pakalpojumiem salīdzinājumā ar līdzīgu pakalpojumu sniedzējiem, kuru mītnesvieta ir jebkurā trešajā valstī, kas ir PTO dalībvalsts, vai to sniegtajiem pakalpojumiem.

148 Šajā ziņā jānorāda, ka augstākās izglītības pakalpojumu sniedzējiem, kuru mītnesvieta ir trešajā valstī, kas ir PTO dalībvalsts, un kas vēlas veikt darbību Ungārijā, vispirms ir jāizveido iestāde šajā trešajā valstī un tajā faktiski jāsniedz augstākā izglītība.

149 No tā attiecīgajiem ārvalstu pakalpojumu sniedzējiem izriet nelabvēlīgi konkurences apstākļi, un tādējādi prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī izmaina konkurences nosacījumus par labu līdzīgiem Ungārijas pakalpojumu sniedzējiem.

2) Par attaisnojuma esamību

i) Lietas dalībnieku argumenti

150 Lai pamatotu šādas konkurences nosacījumu izmaiņas, Ungārija atsaucas, pirmkārt, uz mērķi nodrošināt sabiedrisko kārtību un, otrkārt, uz mērķi novērst maldinošu praksi.

151 Komisija apgalvo, ka prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī nav attaisnojama ne ar vienu no šiem mērķiem. Konkrētāk, tā apgalvo, ka Ungārija neesot norādījusi nevienu elementu, kas ļautu pamatot tās apgalvojumu, ka šī prasība sekmē sabiedriskās kārtības uzturēšanu, nedz arī izskaidrojusi, kas būtu patiesi un pietiekami nopietni draudi kādai no Ungārijas sabiedrības pamatinteresēm, un nav arī precizējusi, kādā veidā šī prasība varētu būt nepieciešama, lai sasniegtu mērķi uzturēt sabiedrisko kārtību – pieņemot, ka tas tiktu pierādīts, – un kāpēc šajā gadījumā nepastāv mazāk ierobežojošs alternatīvs risinājums.

ii) Tiesas vērtējums

152 Kā izriet no šā sprieduma 128. un 129. punkta, abi Ungārijas norādītie mērķi, proti, pirmkārt, mērķis uzturēt sabiedrisko kārtību un, otrkārt, mērķis novērst maldinošu praksi, patiešām ir paredzēti attiecīgi *GATS* XIV panta a) punktā un c) punkta i) apakšpunktā.

153 Šajā ziņā Ungārija, to papildus nepamatodama, atsaucas uz savu argumentu attiecībā uz prasību par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu.

154 Jānorāda, ka, to darot, Ungārija nav izvirzījusi nekādus argumentus, kas konkrēti un detalizēti varētu pierādīt, kādā veidā – gadījumā, ja šāds līgums nepastāv, – fakts, ka tās teritorijā augstākās izglītības darbību īsteno iestādes, kuru mītnesvieta ir valstī, kura neietilpst EEZ, radītu patiesus un pietiekami nopietnus draudus, kas ietekmē kādas no Ungārijas sabiedrības pamatinteresēm un kas ļautu šai dalībvalstij atsaukties uz pamatojumu saistībā ar sabiedriskās kārtības nodrošināšanu.

155 Tāpat, aprobežojoties ar atsaukšanos uz saviem argumentiem attiecībā uz prasību par iepriekšēja starptautiska līguma pastāvēšanu, Ungārija nav norādījusi nevienu elementu, kas konkrēti varētu pierādīt, kādā veidā prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī ir nepieciešama maldinošas prakses novēršanai.

156 Tādējādi jāatzīst, ka, nosakot Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto pasākumu, Ungārija, ciktāl šī tiesību norma ir piemērojama augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta atrodas trešajā valstī, kas ir PTO dalībvalsts, Ungārija nav izpildījusi *GATS* XVII pantā paredzētos pienākumus.

b) Par LESD 49. pantu

1) Par LESD 49. panta piemērojamību

i) Lietas dalībnieku argumenti

157 Ungārija galvenokārt apgalvo, ka izglītība, ko sniedz izglītības iestādes, kuras pamatā finansē privāti fondi, nevar tikt kvalificēta kā "saimnieciska darbība" LESD nozīmē, ja izglītības darbību finansē pats pakalpojumu sniedzējs, kā tas ir *CEU* gadījumā. No tā izrietot, ka LESD 49. pants nav piemērojams šai lietā.

158 Komisija, gluži pretēji, apgalvo, ka augstākās izglītības pakalpojumi, ko pret atlīdzību sniedz privātas iestādes, ir "pakalpojumi" LESD nozīmē. Tādējādi privātas iestādes, kuras Ungārijā stabili un ilgstoši īsteno un turpina izglītības un zinātniskās pētniecības darbību, var atsaukties uz tiesībām veikt uzņēmējdarbību saskaņā ar LESD 49. pantu.

ii) Tiesas vērtējums

159 LESD 49. panta 1. punktā ir noteikts, ka, ievērojot LESD trešās daļas IV sadaļas 2. nodaļā izklāstītos noteikumus, ir aizliegti ierobežojumi kādas dalībvalsts pilsoņu brīvībai veikt uzņēmējdarbību citā dalībvalstī.

160 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka Tiesa ir nospriedusi, ka augstākās izglītības mācību kursu organizēšana par atlīdzību ietilpst 2. nodaļas piemērošanas jomā, ja vienas dalībvalsts valstspiederīgais stabili un ilgstoši veic šo darbību citā dalībvalstī, izmantojot galveno vai pakārtoto uzņēmumu pēdējā minētajā dalībvalstī (spriedums, 2003. gada 13. novembris, *Neri*, C-153/02, EU:C:2003:614, 39. punkts).

161 Šajā lietā Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunkts ir piemērojams augstākās izglītības iestādēm neatkarīgi no tā, vai šīs iestādes izglītības procesu, kura noslēgumā tiek piešķirta kvalifikācija, īsteno par atlīdzību vai bez tās.

162 Turpinot – Tiesa ir nospriedusi, ka brīvība veikt uzņēmējdarbību attiecas uz situāciju, kurā sabiedrība, kas izveidota saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā atrodas tās juridiskā adrese, vēlas izveidot filiāli citā dalībvalstī, pat ja šī sabiedrība pirmajā dalībvalstī ir izveidota tikai tāpēc, lai tiktu nodibināta otrā dalībvalstī, kurā tā veiks lielāko daļu vai pat visu savu saimniecisko darbību (spriedums, 2017. gada 25. oktobris, *Polbud – Wykonawstwo*, C-106/16, EU:C:2017:804, 38. punkts).

163 Tādējādi uz prasību par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī attiecas LESD 49. pants, ciktāl šī prasība ir piemērojama augstākās izglītības iestādei, kuras mītnesvieta ir citā dalībvalstī, kas nav Ungārija, un kura šajā pēdējā valstī sniedz izglītību pret atlīdzību.

2) Par ierobežojuma esamību

i) Lietas dalībnieku argumenti

164 Komisijas ieskatā, prasība, atbilstoši kurai attiecīgajām augstākās izglītības iestādēm ir pienākums saskaņā ar Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktu izpildīt specifiskus nosacījumus to mītnesvietas dalībvalstī, lai tās varētu izveidot citu iestādi Ungārijā, ir brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums LESD 49. panta nozīmē.

165 Konkrētāk, dalībvalsts nevar juridiskai vienībai atteikt ar brīvību veikt uzņēmējdarbību saistītās priekšrocības tā iemesla dēļ, ka tā neveic nekādu saimniecisku darbību dalībvalstī, kurā tā ir izveidota.

166 Pakārtoti – Ungārija apgalvo, ka prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī neierobežo brīvību veikt uzņēmējdarbību. Šī prasība esot saistīta ar darbības veikšanu, nevis ar sabiedrību izveidošanu. It īpaši tā nekavējot ārvalstu augstākās izglītības iestādi sekundāra uzņēmuma kontekstā izveidot, piemēram, filiāli Ungārijā. Tā arī neierobežojot uzņēmuma juridiskās formas izvēli un vienīgi paredzot – attiecībā uz pakalpojumu sniedzējiem, kas jau veic darbību Ungārijā ar sekundāra uzņēmuma palīdzību – nosacījumu par augstākās izglītības sniegšanu.

ii) Tiesas vērtējums

167 Saskaņā ar Tiesas judikatūru par brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumiem ir jāuzskata visi pasākumi, kas aizliedz, kavē vai padara mazāk pievilcīgu šīs brīvības izmantošanu (spriedums, 2012. gada 6. septembris, Komisija/Beļģija, C-38/10, EU:C:2012:521, 26. punkts).

168 Šajā lietā Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir prasīts, lai attiecīgie pakalpojumu sniedzēji, kas vēlas Ungārijā sniegt augstākās izglītības pakalpojumus, izmantojot pastāvīgu uzņēmumu, faktiski sniegtu izglītību savā mītnesvietas valstī.

169 Šāda prasība var padarīt mazāk pievilcīgu brīvības veikt uzņēmējdarbību īstenošanu Ungārijā citas dalībvalsts valstspiederīgajiem, kas vēlētos veikt uzņēmējdarbību Ungārijā, lai tur sniegtu augstākās izglītības pakalpojumus.

170 Tādējādi prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī ir brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums LESD 49. panta nozīmē.

3) Par attaisnojuma esamību

i) Lietas dalībnieku argumenti

171 Ungārija vispirms apgalvo, ka prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī ir nepieciešama sabiedriskās kārtības uzturēšanai un maldinošas prakses novēršanai. Šī prasība turklāt esot nepieciešama, lai nodrošinātu attiecīgo iestāžu piedāvājuma kvalitāti izglītības jomā Ungārijā, vēl jo vairāk tāpēc, ka to izsniegtie diplomi ir oficiāli dokumenti, kas rada juridiskas sekas.

172 Turpinājumā šī dalībvalsts apgalvo, ka šī prasība ir līdzeklis, kas ļauj atbilstoši nodrošināt šo mērķu ievērošanu, jo tādējādi kompetentā iestāde var gūt pārliecību, ka pastāv reāla un likumīga darbība pakalpojumu sniedzēja mītnesvietas valstī, – ar mērķi nodrošināt Ungārijā augstas kvalitātes augstāko izglītību.

173 Tomēr Ungārija norāda, ka praksē tās iestādes aprobežojas ar to, ka pārbauda augstākās izglītības darbību, jau izsniegtos diplomus, šo diplomu apliecināto izglītību, proti, mācību programmas nosacījumus un programmu, kā arī šo programmu nodrošinošo mācībspēku kvalifikāciju.

174 Visbeidzot, nepastāvot mazāk ierobežojošs pasākums, jo mērķis nodrošināt augstas kvalitātes augstāko izglītību var tikt sasniegts vienīgi, pārbaudot valstī, kurā ir iestādes mītnesvieta, veikto darbību. Katrā ziņā, tā kā augstākā izglītība nav saskaņota Savienības līmenī, dalībvalstīm esot plaša rīcības brīvība šajā ziņā.

175 Komisija vispirms apgalvo, ka prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī neatbilst nevienam no Ungārijas piesauktajiem mērķiem. Ungārija neesot izvirzījusi nevienu pārliecinošu argumentu par iemesliem, kuru dēļ šī prasība būtu pamatota un samērīga attiecībā pret šiem mērķiem, nedz arī norādījusi, kādu ļaunprātīgo izmantošanu ar to varētu novērst.

176 Komisija it īpaši apgalvo, ka šī prasība ir neatbilstoša, jo attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī nodrošinātās izglītības kvalitātes līmenis nesniedz nekādas norādes par Ungārijā sniegtā pakalpojuma kvalitāti. Turklāt, ja tās mērķis patiešām būtu novērst krāpšanu un ļaunprātīgu izmantošanu, Ungārijai par to būtu bijis jāpieņem specifiski noteikumi.

177 Visbeidzot, prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī esot nesamērīga. Informācijas apmaiņa ar attiecīgās iestādes mītnesvietas valsts kvalitātes nodrošināšanas un/vai akreditācijas aģentūrām, kā rekomendēts Padomes 2014. gada 20. maija secinājumos par kvalitātes nodrošināšanu izglītības un apmācības atbalstam (OV 2014, C 183, 30. lpp.), un ciešāka sadarbība EEZ ietvaros starp augstākās izglītības iestādēm būtu mazāk ierobežojošas alternatīvas.

ii) Tiesas vērtējums

178 Kā izriet no Tiesas pastāvīgās judikatūras, brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojums var tikt pieļauts vienīgi ar nosacījumu, ka, pirmkārt, tas ir attaisnojams ar kādu primāru vispārējo interešu apsvērumu, un, otrkārt, ka tas atbilst samērīguma principam, kas nozīmētu, ka ar to ir iespējams saskanīgi un sistemātiski nodrošināt izvirzītā mērķa īstenošanu, un ka tas nepārsniedz to, kas nepieciešams šī mērķa sasniegšanai (spriedums, 2016. gada 23. februāris, Komisija/Ungārija, C-179/14, EU:C:2016:108, 166. punkts).

179 Turklāt attiecīgajai dalībvalstij ir pienākums pierādīt, ka šie kumulatīvie nosacījumi ir izpildīti (spriedums, 2020. gada 18. jūnijs, Komisija/Ungārija (Biedrošanās pārskatāmība), C-78/18, EU:C:2020:476, 77. punkts).

180 Šajā lietā Ungārija atsaucas, pirmkārt, uz nepieciešamību nodrošināt sabiedrisko kārtību.

181 Šajā ziņā vispirms jāatgādina, ka ar Līgumiem garantēto pamatbrīvību kontekstā atsaukties uz sabiedrisko kārtību var tikai tādu reālu, pašreizēju un pietiekami nopietnu draudu gadījumā, kuri skar sabiedrības pamatintereses (spriedums, 2008. gada 19. jūnijs, Komisija/Luksemburga, C-319/06, EU:C:2008:350, 50. punkts).

182 Taču Ungārija vienīgi apgalvo, ka prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī ļauj kompetentajai iestādei gūt pārliecību, ka pastāv reāla un likumīga darbība attiecīgā pakalpojumu sniedzēja mītnesvietas valstī. Kā norādīts šī sprieduma 154. punktā, tā nav izvirzījusi nekādus argumentus, kuri konkrēti un detalizēti varētu pierādīt, kādā veidā tas, ka šādas iestādes tās teritorijā īstenotu augstākās izglītības darbību, radītu – ja šī prasība netiktu ievērota – pašreizējus un pietiekami nopietnus draudus, kas ietekmē kādas no Ungārijas sabiedrības pamatinteresēm.

183 Līdz ar to ir jāsecina, ka šādu draudu pastāvēšana šajā lietā nav pierādīta.

184 Otrkārt, Ungārija atsaucas uz mērķi novērst maldinošu praksi. Sīkāk neizvēršot šo argumentu, šī dalībvalsts šķiet uzskatām, ka ārvalstu augstākās izglītības iestāžu pieeja Ungārijas tirgum ietver risku, ka šāda prakse varētu tikt īstenota.

185 Balstoties uz vispārīgu pieņēmumu, Ungārija – neraugoties uz šā sprieduma 179. punktā atgādināto tai uzlikto pierādīšanas pienākumu – nepierāda, kas konkrēti veido šo risku, nedz arī to, kādā veidā prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī ļautu to novērst.

186 Katrā ziņā, kā ģenerāladvokāte ir būtībā norādījusi secinājumu 185. punktā, Ungārija nav izskaidrojusi, kāpēc mērķis novērst maldinošu praksi nevarētu tikt sasniegts, ja pakalpojumu sniedzējam, kas iepriekš nav sniedzis izglītību savā mītnesvietas valstī, tiktu ļauts ar jebkādiem citiem līdzekļiem pierādīt, ka viņš ievēro šīs valsts tiesisko regulējumu un ir uzticams.

187 Treškārt, Ungārijas pieminētais mērķis nodrošināt augsta līmeņa augstāko izglītību patiešām var pamatot brīvības veikt uzņēmējdarbību ierobežojumus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2003. gada 13. novembris, *Neri*, C-153/02, EU:C:2003:614, 46. punkts).

188 Tomēr ir jānorāda, ka prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī neietver nekādus precizējumus par prasīto tādas izglītības kvalitātes līmeni, ko ārvalstu iestāde sniedz savā mītnesvietas valstī, turklāt tā nekādā veidā iepriekš nenosaka Ungārijā sniedzamās izglītības kvalitāti un tādējādi katrā ziņā nespēj nodrošināt šī mērķa sasniegšanu.

189 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī nevar tikt pamatota ar Ungārijas argumentiem, kas balstīti uz sabiedriskās kārtības nodrošināšanu, nedz arī ar argumentiem, kas balstīti uz primāriem vispārējo interešu apsvērumiem saistībā ar maldinošas prakses novēršanu un nepieciešamību nodrošināt augstu augstākās izglītības kvalitātes līmeni.

190 Tādējādi jāatzīst, ka, nosakot Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto pasākumu, Ungārija, ciktāl šī tiesību norma ir piemērojama augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta atrodas citā dalībvalstī, nav izpildījusi LESD 49. pantā paredzētos pienākumus.

c) Par Direktīvas 2006/123 16. pantu un pakārtoti – LESD 56. pantu

1) Par Direktīvas 2006/123 piemērojamību

i) Lietas dalībnieku argumenti

191 Ungārija apgalvo, ka [jēdziens] "saimnieciska darbība" Direktīvas 2006/123 4. panta 1. punkta nozīmē nevar tikt kvalificēts kā izglītība, ko sniedz izglītības iestādes, kuras pamatā tiek finansētas no privātiem līdzekļiem, ja izglītības darbību finansē pats pakalpojumu sniedzējs, kā tas ir *CEU* gadījumā. Tādēļ šī direktīva šajā lietā neesot piemērojama.

192 Komisija apgalvo, ka saskaņā ar Direktīvas 2006/123 2. pantu, kā arī tās 4. panta 1. punktu, kurā ir atsauce uz LESD iekļauto pakalpojumu definīciju, šīs direktīvas piemērošanas joma ietver izglītības un apmācību darbības, kuras lielākoties tiek finansētas no privātiem līdzekļiem. Tādējādi privātas iestādes, kuras Ungārijā uz laiku veic izglītības un zinātniskās pētniecības darbību, var atsaukties uz pakalpojumu sniegšanas brīvību saskaņā ar šo direktīvu.

ii) Tiesas vērtējums

193 Saskaņā ar Direktīvas 2006/123 2. panta 1. punktu to piemēro pakalpojumiem, ko sniedz pakalpojumu sniedzēji, kuri veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī.

194 Saskaņā ar šīs direktīvas 4. panta 1. punktu "pakalpojums" ir jebkāda pašnodarbināta saimnieciskā darbība, parasti par atlīdzību, kā minēts LESD 57. pantā.

195 Šajā lietā Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunkts vispārīgi attiecas uz izglītības pakalpojumu sniegšanu, ko var veikt ārvalstu augstākās izglītības iestādes Ungārijā, un tādējādi arī uz izglītības sniegšanu par atlīdzību. Šī sniegšana ir "saimnieciskā darbība" Direktīvas 2006/123 4. panta 1. punkta nozīmē. Tādējādi šī direktīva ir piemērojama izskatāmajā lietā.

2) Par ierobežojuma esamību

i) Lietas dalībnieku argumenti

196 Komisija apgalvo, ka prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī, ciktāl tā attiecas arī uz augstākās izglītības iestādēm, kuras vēlas Ungārijā sniegt pārrobežu pakalpojumus, ir Direktīvas 2006/123 16. pantā garantētās pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums. Pakārtoti – Komisija apgalvo, ka ar šo prasību ir pārkāpts LESD 56. pants.

197 Ungārija apstrīd šos argumentus.

ii) Tiesas vērtējums

198 Iesākumā ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2006/123 16. panta 1. punkta otro daļu dalībvalsts, kurā sniedz pakalpojumu, tās teritorijā nodrošina tostarp brīvību veikt pakalpojumu darbību.

199 Šajā lietā Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktā ir prasīts, lai attiecīgās iestādes sniegtu augstāko izglītību savā mītnesvietas valstī.

200 Skatīta Direktīvas 2006/123 kontekstā, šāda prasība, ciktāl ar to pakalpojumu sniedzējiem, kuru mītne ir citā dalībvalstī, tiek paredzēts papildu nosacījums, ierobežo viņu tiesības brīvi īstenot augstākās izglītības piedāvāšanas darbību Ungārijā gadījumā, ja viņi vēlētos savu darbību veikt vispirms Ungārijā, nevis savā mītnesvietas dalībvalstī, kā arī tad, ja viņi vēlētos šādu darbību veikt vienīgi Ungārijā.

3) Par attaisnojuma esamību

i) Lietas dalībnieku argumenti

201 Ungārija apgalvo, ka prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī ir nepieciešama sabiedriskās kārtības nodrošināšanai. Šajā ziņā Ungārija *mutatis mutandis* atsaucas uz saviem argumentiem saistībā ar pamatu par LESD 49. panta pārkāpumu.

202 Komisija uzskata, ka Ungārija nav pierādījusi, ka izglītības pakalpojumi, ko uz laiku sniedz citā dalībvalstī dibinātas augstākās izglītības iestādes, ietekmētu sabiedrisko kārtību Ungārijā, kā to prasa Direktīvas 2006/123 16. panta 3. punkts.

ii) Tiesas vērtējums

203 Saskaņā ar Direktīvas 2006/123 16. panta 3. punktu dalībvalsts, uz kuru pārceļas pakalpojumu sniedzējs, ir tiesīga saskaņā ar 16. panta 1. punktu noteikt prasības attiecībā uz pakalpojumu darbību, ja tās ir pamatotas tostarp ar sabiedriskās kārtības un valsts drošības iemesliem.

204 Tomēr jāatgādina – kā izriet no šā sprieduma 181. punktā minētās judikatūras, uz kuru ir atsauce Direktīvas 2006/123 41. apsvērumā, – sabiedriskās kārtības un valsts drošības iemesli paredz tostarp, ka pastāv pašreizēji un pietiekami nopietni draudi, kas ietekmē kādu no sabiedrības pamatinteresēm. Kā norādīts šī sprieduma 154. un 182. punktā, Ungārija nav izvirzījusi nekādus argumentus, kas konkrēti un detalizēti varētu pierādīt, kādā veidā tas, ka iestādes, kuru mītnesvieta ir citā dalībvalstī, tās teritorijā īsteno augstākās izglītības darbību, gadījumā, ja netiktu izpildīta prasība par izglītības sniegšanu attiecīgās iestādes mītnesvietas valstī radītu pašreizējus un pietiekami nopietnus draudus, kas ietekmē kādas no Ungārijas sabiedrības pamatinteresēm.

205 Tādējādi šis valsts pasākums nav attaisnojams, ņemot vērā Direktīvas 2006/123 16. panta 3. punktu.

206 No iepriekš izklāstītā izriet, ka, nosakot Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto pasākumu, Ungārija, ciktāl šī tiesību norma ir piemērojama augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta atrodas citā dalībvalstī, nav izpildījusi Direktīvas 2006/123 16. pantā paredzētos pienākumus. Līdz ar to nav nepieciešams pārbaudīt, vai šī dalībvalsts ir pārkāpusi LESD 56. pantu, jo Komisija uz šādu pārkāpumu ir atsaukusies vienīgi pakārtoti.

207 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, jāatzīst, ka, nosakot Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto pasākumu, Ungārija, ciktāl šī tiesību norma ir piemērojama augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta atrodas trešajā valstī, kas ir PTO dalībvalsts, nav izpildījusi *GATS* XVII pantā paredzētos pienākumus un, ciktāl tā ir piemērojama augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta atrodas citā dalībvalstī, tā nav izpildījusi LESD 49. pantā un Direktīvas 2006/123 16. pantā paredzētos pienākumus.

3. Par Hartas 13. pantu, 14. panta 3. punktu un 16. pantu

a) Par Hartas piemērojamību

1) Lietas dalībnieku argumenti

208 Komisija apgalvo, ka tad, ja dalībvalstis izpilda pienākumus, kas tām ir atbilstoši starptautiskiem nolīgumiem, ko noslēgusi Savienība, kā, piemēram, *GATS*, tās "īsteno Savienības tiesību aktus" Hartas 51. panta 1. punkta nozīmē, un tādējādi tām ir pienākums ievērot tās tiesību normas.

209 Turklāt, tā kā ar Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktu tiek ierobežotas LESD, Direktīvā 2006/123 un *GATS* garantētās pamattiesības, šai tiesību normai ir jābūt saderīgai ar Hartu.

210 Ungārija apgalvo, pirmkārt, ka valsts pasākums, ar kuru tiek pārkāptas saistības, ko dalībvalstis uzņēmušās atbilstoši *GATS*, nevar tikt uzskatīts par tādu, ar kuru tiktu īstenoti Savienības tiesību akti Hartas 51. panta 1. punkta nozīmē.

211 Otrkārt, tā kā – šīs dalībvalsts ieskatā – ne LESD tiesību normas par pakalpojumu sniegšanas brīvību, ne Direktīvas 2006/123 tiesību normas šajā lietā nav piemērojamas un tādējādi strīdīgie pasākumi nav uzskatāmi par ierobežojumu, ar kuru tiek pārkāptas LESD vai Direktīvā 2006/123 nostiprinātās pamatbrīvības, tie neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā, un līdz ar to Hartai nav nozīmes [šajā lietā].

2) Tiesas vērtējums

212 Hartas piemērošanas joma attiecībā uz dalībvalstu rīcību ir definēta tās 51. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru Hartas noteikumi uz tām attiecas tikai tad, "ja tās īsteno Savienības tiesību aktus".

213 Šajā lietā, pirmkārt, kā norādīts šā sprieduma 71. punktā, *GATS* ir Savienības tiesību sastāvdaļa. No tā izriet, ka tad, ja dalībvalstis izpilda no šīs vienošanās izrietošos pienākumus, tostarp ar tās XVII panta 1. punktu uzlikto pienākumu, ir uzskatāms, ka tās īsteno Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta nozīmē.

214 Otrkārt, ja dalībvalsts apgalvo, ka kāds no tās veiktajiem pasākumiem, kas ierobežo LESD garantētu pamatbrīvību, ir attaisnojams ar Savienības tiesībās atzītu primāru vispārējo interešu apsvērumu, šāds pasākums ir jāuzskata par Savienības tiesību īstenošanu Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē un tāpēc tam ir jāatbilst tajā nostiprinātajām pamattiesībām (spriedums, 2020. gada 18. jūnijs, Komisija/Ungārija (Biedrošanās pārskatāmība), C-78/18, EU:C:2020:476, 101. punkts un tajā minētā judikatūra). Tas pats ir sakāms par Direktīvas 2006/123 16. pantu.

215 Tādējādi strīdīgajiem pasākumiem ir jāatbilst Hartā nostiprinātajām pamattiesībām.

216 Šādos apstākļos ir jāpārbauda, vai šie pasākumi ierobežo pamattiesības, uz kurām norāda Komisija, un, ja atbilde būtu apstiprinoša, vai šādi ierobežojumi tomēr ir attaisnojami, kā apgalvo Ungārija.

b) Par attiecīgo pamattiesību ierobežojumu pastāvēšanu

1) Lietas dalībnieku argumenti

217 Komisijas ieskatā, strīdīgie pasākumi ietekmē, pirmkārt, Hartas 13. pantā garantēto akadēmisko brīvību un, otrkārt, brīvību dibināt mācību iestādes, kā arī darījumdarbības brīvību, kas nostiprinātas attiecīgi Hartas 14. panta 3. punktā un 16. pantā.

218 Attiecībā uz akadēmisko brīvību šī iestāde uzskata, ka šie pasākumi ietekmē ārvalstu augstākās izglītības iestāžu iespēju Ungārijā brīvi veikt pētniecības darbību, kā arī izplatīt zinātnes atziņas.

219 Attiecībā uz brīvību dibināt mācību iestādes un darījumdarbības brīvību Komisija uzskata, ka ar strīdīgajiem pasākumiem tiek ierobežotas privātpersonu tiesības veikt komercdarbību un uzņēmumu tiesības uz noteiktu stabilitāti attiecībā uz savu darbību.

220 Attiecībā uz akadēmisko brīvību Ungārija apgalvo, ka tas, ka augstākās izglītības iestādei ir jāizpilda noteikti juridiski pienākumi, neietekmē ne attiecīgās iestādes, ne tās personāla akadēmisko brīvību. Šādi pienākumi neizbēgami neietekmē iespēju veikt zinātnisko darbību ne no institucionālā, ne no personāla viedokļa.

221 Attiecībā uz brīvību dibināt mācību iestādes un darījumdarbības brīvību Ungārija būtībā neapstrīd to, ka ar strīdīgajiem pasākumiem tiek ierobežota pirmās no šīm brīvībām īstenošana.

2) Tiesas vērtējums

222 Attiecībā uz, pirmkārt, akadēmisko brīvību: tā vispārīgā formulējumā ir nostiprināta Hartas 13. panta otrajā teikumā, saskaņā ar kuru "[t]iek respektēta akadēmiskā brīvība".

223 Atbilstoši Hartas 52. panta 3. punktam, ciktāl tajā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītajā Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā (turpmāk tekstā – "ECPAK") garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un katrā ziņā vismaz apjoms ir tāds pats kā minētajā konvencijā noteiktajām tiesībām.

224 ECPAK tekstā gan nav pieminēta akadēmiskā brīvība. Tomēr no Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras izriet, ka šī brīvība ir saistīta it īpaši ar ECPAK 10. pantā nostiprināto vārda brīvību (ECT spriedumi, 2014. gada 15. aprīlis, *Hasan Yazıcı* pret Turciju, CE:ECHR:2014:0415JUD004087707, 55. un 69. punkts, kā arī 2014. gada 27. maijs, *Mustafa Erdoğan* u.c. pret Turciju, CE:ECHR:2014:0527JUD000034604, 40. un 46. punkts), ko apstiprina arī Paskaidrojumos attiecībā uz Pamattiesību hartu (OV 2007, C 303, 17. lpp.) ietvertais paskaidrojums par 13.pantu.

225 No šī specifiskā skatupunkta raugoties, akadēmiskajai brīvībai kā pētniecības, tā izglītības jomā ir jāgarantē vārda un rīcības brīvība, brīvība nodot informāciju, tāpat kā brīvība bez ierobežojumiem izpētīt un izplatīt zināšanas un patiesību, ar precizējumu, ka šī brīvība nav aprobežota ar akadēmisko vai zinātnisko pētniecību, bet attiecas arī uz augstskolu mācībspēku tiesībām brīvi paust savus uzskatus un viedokļus (ECT spriedums, 2014. gada 27. maijs, *Mustafa Erdoğan* u.c. pret Turciju, CE:ECHR:2014:0527JUD000034604, 40. punkts).

226 Tādējādi, kā ģenerāladvokāte ir norādījusi secinājumu 145. un 146. punktā, "akadēmiskās brīvības" jēdziens ir jāsaprot plaši.

227 Šajā ziņā Tiesa uzskata par lietderīgu, lai noskaidrotu dažādus akadēmiskajai brīvībai piemītošus elementus un noteiktu, vai strīdīgie pasākumi veido šīs brīvības ierobežojumus, ņemt vērā Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas 2006. gada 30. jūnijā pieņemto rekomendāciju Nr. 1762 "Augstskolu akadēmiskā brīvība un autonomija", no kuras izriet, ka akadēmiskā brīvība ietver arī institucionālo un organizatorisko dimensiju, jo saikne ar infrastruktūru ir izglītošanas un pētniecības darbību būtisks priekšnoteikums. Nozīme ir arī Rekomendācijas par augstākās izglītības iestāžu mācībspēku statusu, kuru Apvienoto Nāciju Organizācijas Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas (*UNESCO*) Ģenerālā konference pieņēma 1997. gada 11. novembrī 29. sesijā, kas notika Parīzē no 1997. gada 21. oktobra līdz 12. novembrim, 18. punktam, saskaņā ar kuru "autonomija ir akadēmisko brīvību institucionālā izpausme un nepieciešams priekšnoteikums tam, lai augstākās izglītības mācībspēki un iestādes varētu izpildīt tiem uzliktos pienākumus". Šīs rekomendācijas 19. punktā ir precizēts, ka "dalībvalstīm ir pienākums aizsargāt augstākās izglītības iestāžu autonomiju pret jebkuru tās apdraudējumu no ikviena avota".

228 Iepriekš izklāstītajā kontekstā ir uzskatāms, ka ar strīdīgajiem pasākumiem var tikt apdraudēta attiecīgo ārvalstu augstākās izglītības iestāžu akadēmiskā darbība Ungārijā un tādējādi attiecīgajām universitātēm var tikt laupīta autonoma infrastruktūra, kas ir nepieciešama to zinātniskās pētniecības un pedagoģisko darbību veikšanai. Tādējādi ar šiem pasākumiem tiek ierobežota Hartas 13. panta aizsargātā akadēmiskā brīvība.

229 Attiecībā uz, otrkārt, brīvību dibināt mācību iestādes un darījumdarbības brīvību – tās ir nostiprinātas attiecīgi Hartas 14. panta 3. punktā un 16. pantā.

230 Saskaņā ar Hartas 14. panta 3. punktu brīvība dibināt mācību iestādes, ievērojot demokrātiskus principus, tiek ievērota saskaņā ar valstu tiesību aktiem, kas nosaka tās izmantošanu.

231 Turklāt Hartas 16. pantā ir paredzēts, ka darījumdarbības brīvību atzīst saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem un praksi.

232 Iesākumā ir jānorāda – kā izriet no Paskaidrojumiem attiecībā uz Pamattiesību hartu, brīvība dibināt valsts vai privātas izglītības iestādes ir garantēta kā viens no darījumdarbības brīvības aspektiem, un tādējādi tās ir jāaplūko kopā.

233 Šajā ziņā jānorāda, ka strīdīgie pasākumi atkarībā no apstākļiem ir tādi, ar kuriem pati iespēja kā tāda nodibināt Ungārijā augstākās izglītības iestādi vai šādai jau pastāvošai iestādei turpināt darboties tiek padarīta nedroša vai tiek izslēgta.

234 Tādējādi šie pasākumi ir uzskatāmi par tādiem, ar kuriem tiek ierobežota gan Hartas 14. panta 3. punktā garantētā brīvība dibināt mācību iestādes, gan tās 16. pantā nostiprinātā darījumdarbības brīvība.

c) Par pamatojuma esamību

1) Lietas dalībnieku argumenti

235 Ungārija apgalvo, ka strīdīgie pasākumi ir pamatoti, ņemot vērā Hartas 52. panta 1. punkta prasības.

236 Attiecībā it īpaši uz brīvību dibināt mācību iestādes un darījumdarbības brīvību šī dalībvalsts apgalvo, ka tās ir jāīsteno, ievērojot demokrātiskos principus un atbilstoši valsts tiesību aktiem, kas nosaka to izmantošanu. Tādējādi dalībvalstij nevar pārmest prettiesiskus ierobežojumus, ja tā ar mērķi ļaut citiem tiesību subjektiem īstenot šīs brīvības reglamentē saimniecisko darbību.

237 Komisija apgalvo, ka ierobežojumi, kas ar strīdīgajiem pasākumiem ir noteikti attiecīgi Hartas 13. pantā, 14. panta 3. punktā un 16. panta nostiprinātajām brīvībām, nešķiet pamatoti no Hartas 52. panta 1. punktā ietverto prasību viedokļa.

238 Proti, Ungārija šajā lietā neesot pierādījusi, ka ierobežojumi, kas ar strīdīgajiem pasākumiem ir noteikti akadēmiskajai brīvībai un brīvībai dibināt mācību iestādes, atbilstu vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības, nedz arī to, ka šie ierobežojumi būtu samērīgi.

2) Tiesas vērtējums

239 Hartas 52. panta 1. punktā ir noteikts, ka visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot samērīguma principu, ierobežojumus drīkst noteikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējo interešu mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

240 Šajā lietā Tiesa šā sprieduma 132., 138., 154., 155. un 189. punktā uzskatīja, ka strīdīgos pasākumus nepamato neviens no Savienības atzītiem vispārējo interešu mērķiem, uz kuriem Ungārija ir atsaukusies.

241 No tā izriet, ka šie pasākumi, ar kuriem ir noteikti Hartas 13. pantā, 14. panta 3. punktā un 16. pantā nostiprināto tiesību ierobežojumi, kā Tiesa konstatējusi šā sprieduma 228. un 234. punktā, katrā ziņā neatbilst minētajiem vispārējo interešu mērķiem.

242 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ir jāatzīst, ka, nosakot strīdīgos pasākumus, Ungārija nav izpildījusi Hartas 13. pantā, 14. panta 3. punktā un 16. pantā paredzētos pienākumus.

243 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, ir jāatzīst, ka:

– nosakot Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto pasākumu, Ungārija nav izpildījusi *GATS* XVII pantā paredzētos pienākumus;

– nosakot Likuma par augstāko izglītību 76. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto pasākumu, Ungārija, ciktāl šī tiesību norma ir piemērojama augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta atrodas trešajā valstī, kas ir PTO dalībvalsts, nav izpildījusi *GATS* XVII pantā paredzētos pienākumus un, ciktāl šī tiesību norma ir piemērojama augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta atrodas citā dalībvalstī, tā nav izpildījusi LESD 49. pantā un Direktīvas 2006/123 16. pantā paredzētos pienākumus, un

– nosakot strīdīgos pasākumus, Ungārija nav izpildījusi Hartas 13. pantā, 14. panta 3. punktā un 16. pantā paredzētos pienākumus.

Par tiesāšanās izdevumiem

244 Atbilstoši Reglamenta 138. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Šajā lietā, tā kā Ungārijai spriedums ir nelabvēlīgs, tai ir jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

1) Nosakot *Nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény* (2011. gada Likums Nr. CCIV par valsts augstāko izglītību), kas grozīts ar *Nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény* (2017. gada Likums Nr. XXV, ar kuru groza 2011. gada Likumu Nr. CCIV par valsts augstāko izglītību), 76. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto pasākumu, ar kuru ārpus Eiropas Ekonomikas zonas esošo ārvalstu izglītības iestāžu iespēja sniegt izglītību Ungārijā, noslēgumā izsniedzot diplomu, ir pakļauta nosacījumam par to, ka Ungārijas valdība un attiecīgās iestādes mītnesvietas valsts valdība ir piekritušas būt saistītas ar starptautisku līgumu, Ungārija nav izpildījusi Vispārējās vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību, kura ietverta 1.B pielikumā Līgumam par Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) izveidošanu, kurš ir parakstīts Marakešā un apstiprināts ar Padomes Lēmumu 94/800/EK (1994. gada 22. decembris) par daudzpusējo sarunu Urugvajas kārtā (no 1986. gada līdz 1994. gadam) panākto nolīgumu slēgšanu Eiropas Kopienas vārdā jautājumos, kas ir tās kompetencē, XVII pantā paredzētos pienākumus.

2) Nosakot *Nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény* (2011. gada Likums Nr. CCIV par valsts augstāko izglītību), kas grozīts ar *Nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény* (2017. gada Likums Nr. XXV, ar kuru groza 2011. gada Likumu Nr. CCIV par valsts augstāko izglītību), 76. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzēto pasākumu, ar kuru ārvalstu izglītības iestāžu darbības veikšana Ungārijā ir pakļauta nosacījumam par to, ka tās sniedz augstāko izglītību savā mītnesvietas valstī, Ungārija, ciktāl šī tiesību norma ir piemērojama augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta atrodas trešajā valstī, kas ir Pasaules Tirdzniecības organizācijas dalībvalsts, nav izpildījusi Vispārējās vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību, kura ietverta 1.B pielikumā Līgumam par Pasaules Tirdzniecības organizācijas (PTO) izveidošanu, kurš ir parakstīts Marakešā un apstiprināts ar Lēmumu 94/800, XVII pantā paredzētos pienākumus un, ciktāl tā ir piemērojama augstākās izglītības iestādēm, kuru mītnesvieta atrodas citā dalībvalstī, tā

nav izpildījusi LESD 49. pantā un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2006/123/EK (2006. gada 12. decembris) par pakalpojumiem iekšējā tirgū 16. pantā paredzētos pienākumus.

3) **Nosakot *Nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény* (2011. gada Likums Nr. CCIV par valsts augstāko izglītību), kas grozīts ar *Nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény módosításáról szóló 2017. évi XXV. törvény* (2017. gada Likums Nr. XXV, ar kuru groza 2011. gada Likumu Nr. CCIV par valsts augstāko izglītību), 76. panta 1. punkta a) un b) punktā paredzētos pasākumus, Ungārija nav izpildījusi Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 13. pantā, 14. panta 3. punktā un 16. pantā paredzētos pienākumus.**

4) **Ungārija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]